

Turistički resursi i turistički potencijal Katalonije

Šincek, Nikolina

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic of Međimurje in Čakovec / Međimursko veleučilište u Čakovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:110:739030>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-07**

Repository / Repozitorij:

[Polytechnic of Međimurje in Čakovec Repository -
Polytechnic of Međimurje Undergraduate and
Graduate Theses Repository](#)

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ MENADŽMENT TURIZMA I
SPORTA

Nikolina Šincek, 0313026101

**TURISTIČKI RESURSI I TURISTIČKI POTENCIJAL
KATALONIJE**

ZAVRŠNI RAD

Čakovec, rujan 2024.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ MENADŽMENT TURIZMA I
SPORTA

Nikolina Šincek, 0313026101

**TURISTIČKI RESURSI I TURISTIČKI POTENCIJAL
KATALONIJE**

**TOURISM RESOURCES AND TOURISM POTENTIAL
OF CATALONIA**

ZAVRŠNI RAD

Mentor:

Mr. sc. Ivan Hegeduš, v. pred.

Čakovec, rujan 2024.

Prijava obrane završnog rada

MEDIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU

PRIJAVA TEME I OBRANE ZAVRŠNOG/DIPLOMSKOG RADA

Stručni prijediplomski studij:

Računarstvo Održivi razvoj Menadžment turizma i sporta

Stručni diplomski studij Menadžment turizma i sporta:

Pristupnik: NIKOLINA JINCEK, JMBAG: 031309101
(ime i prezime)

Kolegij: TURIZAM I RAZVOJ
(na kojem se piše rad)

Mentor: mr.sc. Ivan Hegedu
(ime i prezime, zvanje)

Naslov rada: TURISTIČKI RESURSI I TURISTIČKI POTENCIJAL KATALONJE

Naslov rada na engleskom jeziku: TOURIST ATTRACTIONS AND TOURIST POTENTIAL OF CATALONIA

Članovi povjerenstva: 1. NEMAD BRESLAUER, predsjednik
(ime i prezime, zvanje)
2. TOMISLAV HUBELIN, član
(ime i prezime, zvanje)
3. mr.sc. Ivan Hegedu, mentor
(ime i prezime, zvanje)
4. TIBOR ROOSER, zamjenski član
(ime i prezime, zvanje)

Broj zadatka: 2023-MTS-19

Kratki opis zadatka: _____

Podatci o prijavljivaču i prijavitelju su dostupni svima bez ograničenja i mogu biti korišćeni u svrhu promocije i objavivanja u javnosti.

Podatci o prijavitelju i prijavitelju su dostupni svima bez ograničenja i mogu biti korišćeni u svrhu promocije i objavivanja u javnosti.

Datum: 2024. 04. 09.

Potpis mentora: Ivan Hegedu

Predgovor

Zahvaljujem mentoru, mr. sc. Ivanu Hegedušu, na stručnom vođenju i podršci tijekom izrade ovog rada. Zahvaljujem Međimurskom veleučilištu u Čakovcu i svim zaposlenicima, na pruženoj pomoći tijekom studiranja. Zahvaljujem svima koji su doprinijeli ovom završnom radu sudjelovanjem u provedenom istraživanju.

Posebnu zahvalu upućujem svojoj obitelji i prijateljima na strpljenju i podršci tijekom cijelog studija.

Nicolina Šincek

Sažetak

Ovaj završni rad bavi se istraživanjem turističkih resursa i potencijala Katalonije, jedne od najvažnijih turističkih regija u Europi. Cilj rada je pružiti sveobuhvatan pregled različitih oblika turizma prisutnih u regiji, uključujući kulturni, vjerski, sportski, urbani, vinski i gastronomski, te zdravstveni i wellness turizam. Katalonija se ističe bogatom kulturnom i povijesnom baštinom, prirodnim ljepotama te specifičnim turističkim proizvodima, što je čini atraktivnom destinacijom za različite segmente posjetitelja.

Kulturni turizam u Kataloniji temelji se na bogatoj povijesnoj i kulturnoj baštini, uključujući brojne UNESCO-ove lokalitete, muzeje i festivale. Ovi elementi čine Kataloniju idealnim odredištem za ljubitelje kulture koji traže autentične i edukativne doživljaje. Sportski i avanturistički turizam također igraju važnu ulogu zahvaljujući prirodnim resursima kao što su obale, planine i parkovi prirode. Ove atrakcije pružaju brojne mogućnosti za sportske aktivnosti, poput skijanja, planinarenja i drugih aktivnosti na otvorenom, privlačeći tako ljubitelje aktivnog odmora. Vinski i gastronomski turizam predstavljaju značajan dio turističke ponude Katalonije. Regija je poznata po svojoj dugoj tradiciji vinogradarstva i proizvodnje vina. Osim toga, jedinstvena katalonska kuhinja i lokalni specijaliteti doprinose popularnosti gastronomskog turizma. Posjetitelji imaju priliku uživati u autentičnim kulinarskim iskustvima koja odražavaju bogatu gastronomsku baštinu regije. Zahvaljujući vrhunskoj medicinskoj skrbi i brojnim wellness centrima koji privlače posjetitelje iz cijelog svijeta, zdravstveni turizam je još jedan važan segment. Katalonija je prepoznata po svojoj visokoj kvaliteti zdravstvenih usluga, što doprinosi njejoj reputaciji kao destinacije za zdravstveni turizam. Ovaj segment turizma dodatno diversificira turističku ponudu regije, privlačeći posjetitelje koji traže medicinsku njegu i wellness usluge.

Ključne riječi: *Katalonija, Barcelona, Španjolska, turistički resursi, turističke atrakcije, kulturna baština, UNESCO*

Abstract

This final thesis explores the tourism resources and potential of Catalonia, one of the most significant tourist regions in Europe. The aim of the paper is to provide a comprehensive overview of the various forms of tourism present in the region, including cultural, religious, sports, urban, wine and gastronomic, as well as health and wellness tourism. Catalonia stands out with its rich cultural and historical heritage, natural beauty, and specific tourism products, making it an attractive destination for various visitor segments.

Cultural tourism in Catalonia is based on a rich historical and cultural heritage, including numerous UNESCO sites, museums, and festivals. These elements make Catalonia an ideal destination for culture enthusiasts seeking authentic and educational experiences. Sports and adventure tourism also play an important role thanks to natural resources such as coastlines, mountains, and natural parks. These attractions offer numerous opportunities for sports activities, such as skiing, hiking, and other outdoor activities, thus attracting lovers of active vacations. Wine and gastronomic tourism are significant parts of Catalonia's tourism offer. The region is renowned for its long tradition of viticulture and wine production. Additionally, unique Catalan cuisine and local specialties contribute to the popularity of gastronomic tourism. Visitors have the opportunity to enjoy authentic culinary experiences that reflect the rich gastronomic heritage of the region. Health tourism is another important segment, thanks to top-notch medical care and numerous wellness centers that attract visitors from around the world. Catalonia is recognized for its high quality of health services, contributing to its reputation as a destination for health tourism. This segment further diversifies the region's tourism offer, attracting visitors seeking medical care and wellness services.

Keywords: *Catalonia, Barcelona, Spain, tourism resources, tourist attractions, cultural heritage, UNESCO*

Popis korištenih kratica

UNESCO United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. OSNOVNI POJMOVI I SOCIOKULTURNE KARAKTERISTIKE KATALONIJE	2
2.1. Teritorij Katalonije	3
2.1.1. Turističke marke Katalonije.....	4
2.2. Stanovništvo i jezik Katalonije.....	5
3. POSEBNI OBLICI TURIZMA	6
3.1. Kulturni turizam	7
3.1.1. Dalíjev trokut	8
3.1.2. Festival La Mercè	9
3.2. Vjerski turizam	10
3.2.1. Samostan Montserrat	11
3.2.2. Katedrala Svetog Križa i Svete Eulalije.....	12
3.3. Sportski turizam.....	13
3.4. Urbani turizam.....	15
3.5. Vinski i gastronomski turizam.....	17
3.6. Zdravstveni i wellness turizam	19
4. PRIRODNI RESURSI	21
4.1. Klima	21
4.2. Reljef	21
4.2.1. Planina Montserrat	22
4.3. Obale Katalonije	22
4.3.1. Lloret de Mar	24
4.4. Zaštićena područja prirode	25
4.4.1. Nacionalni park Aigüestortes i Estany de Sant Maurici	26
4.4.2. Park prirode Cap de Creus	27
5. UNESCO-ova BAŠTINA U KATALONIJI.....	28
5.1. Materijalna baština pod zaštitom UNESCO-oa.....	29

5.1.1. Sagrada Familia	30
5.2. Nematerijalna baština pod zaštitom UNESCO-om.....	32
6. ISTRAŽIVANJE O POZNAVANJU TURISTIČKOG PROIZVODA KATALONIJE I POSJETITELJSKIH PREFERENCIJA	34
6.1. Metodologija ispitivanja.....	34
6.2. Karakteristike uzorka.....	34
6.3. Rezultati istraživanja	36
6.4. Ograničenja istraživanja	43
7. ZAKLJUČAK	44
Izjava o autorstvu	45
Literatura	46
Popis slika	49
Popis tablica	49
Popis grafikona.....	49

1. UVOD

Turizam je strateški sektor i jedan od ekonomskih pokretača katalonskog gospodarstva te se teži tome da tako ostane i u budućnosti. Turizam predstavlja 12 % BDP-a i gotovo 14 % zaposlenih u zemlji. Katalonska turistička zajednica svoje napore usmjerava na promicanje turističkog modela koji se temelji na ekonomskoj, ekološkoj, socijalnoj i kulturnoj održivosti, u kojem su inovativnost, kvaliteta i prilagodba potrebama turista glavni čimbenici konkurentnosti Katalonije na turističkom tržištu (Agència Catalana de Turisme, 2024). Ona je jedna od najatraktivnijih turističkih destinacija Španjolske koja svake godine privlači milijune posjetitelja zbog svoje bogate kulturne baštine, prekrasnih plaža, gastronomske ponude te dinamičnog urbanog života. Kako bi se bolje razumjeli razlozi zbog kojih turisti biraju Kataloniju te kako bi se unaprijedile usluge koje se pružaju, bitno je dublje istražiti njihove motive, potrošnju i preferencije. Cilj ovog rada je istražiti i analizirati turističke resurse Katalonije te utvrditi kako oni doprinose ukupnom turističkom potencijalu regije.

Katalonija se može pohvaliti raznolikim turističkim atrakcijama koje uključuju kulturne spomenike, prirodne ljepote, vinske rute i gastronomske specijalitete. Rad koristi analizu sekundarnih izvora podataka, uključujući znanstvene članke, izvještaje turističkih organizacija te službene statistike, kako bi se identificirali ključni elementi turističke ponude Katalonije. Prikupljeni podaci obrađeni su i analizirani s ciljem identifikacije ključnih elemenata turističke ponude Katalonije. Uz to, prikupljeni su i primarni podaci pomoću anketnog upitnika.

Struktura rada podijeljena je na nekoliko poglavlja. U prvom dijelu predstavljene su osnovne karakteristike Katalonije, uključujući njezin geografski položaj, demografske podatke te kulturno-povijesne značajke. Drugi dio rada posvećen je analizi različitih oblika turizma prisutnih u regiji, dok treći dio obuhvaća prirodne resurse. Završni dio rada bavi se interpretacijom rezultata provedenog istraživanja te zaključkom do kojeg se ovim istraživanjem došlo.

2. OSNOVNI POJMOVI I SOCIOKULTURNE KARAKTERISTIKE KATALONIJE

Pojam destinacije se u početku koristio kao sinonim za odredište, odnosno cilj putovanja u turizmu. Razvojem turizma dolazi do proširivanja tog pojma u pojam turističke destinacije, a samim time poprima novo značenje. Turistička destinacija se može definirati kao širi, zajednički funkcionalni prostor koji obuhvaća jedno ili više turističkih mjesta (Kušen, 2002).

Kušen (2002) prema Weberu i Mikačiću (1995b), turističku destinaciju definira kao mjesto na kojem se, zbog raznih koristi koje im pruža, okupljaju turisti. Kušen (2002) prema Vukoniću (1996) turističku destinaciju definira kao šire područje funkcionalnog središta koje oblikuje svoj turistički identitet temeljeći se na konceptu kulturnih atrakcija koje, uz dodatnu turističku infrastrukturu i omogućene doživljaje, predstavljaju prostor intenzivnog okupljanja turista.

Zahtjevi turista pokreću rast receptivnih tržišta u globalnoj turističkoj industriji, što rezultira različitim čimbenicima koji djeluju unutar sustava. Taj se fenomen ne događa samo na makro i mikrorazinama, već uključuje i razlike u percepciji i međuovisnosti. Osim toga, manifestira se na mikrorazini, gdje se mogu uočiti varijacije u percepciji i funkcioniranju temeljnih komponenti sustava (Gržinić, 2022).

Turizam se u današnje vrijeme mora promatrati kao sinonim za homogenizaciju svijeta. Time se osigurava uključivanje u globalnu kartu svijeta, prezentacijom destinacija koje dobivaju na globalnom značenju zbog svoje specifičnosti. Destinacija je mjesto na kojem se provodi slobodno vrijeme i konzumira turistički proizvod. Promatra se kao prostorna jedinica koja, zahvaljujući turističkim kapacitetima, omogućuje ostvarivanje turističkog prometa. Može se promatrati u širem smislu kao regiju koja uključuje više turističkih centara. Dakle, destinacija može biti npr. kruzer kao „putujuća destinacija“, a može biti i cijeli kontinent Europe. Prema tome, granice neke destinacije određuju njeni dionici (Gržinić, 2022).

Razlikuju se tri vrste turističkih destinacija s aspekta promatranja boravka i kretanja: motivirajuća destinacija (primarno odredište putovanja), udaljena destinacija (najudaljenija od domicila turista) te glavna destinacija (destinacija u kojoj turist provodi najviše vremena) (Gržinić, 2022).

Turistička destinacija se definira kao prostorna cjelina koja pruža različita zadovoljstva turistima i time doprinosi atraktivnosti destinacije kroz prirodne i kulturološke resurse. Prema klasifikaciji UNWTO-a, turistički resursi se dijele na kulturno-povijesnu baštinu, prirodne resurse, infrastrukturu, klimatske uvjete te turističke sadržaje i usluge (Geić, 2011).

Turistička resursna osnova, osim što uključuje turističke atrakcije kao ključne elemente turističkog razvoja, obuhvaća i sve ostale izravne te neizravne turističke resurse. U skladu s

općom definicijom resursa, može se zaključiti da se turistički resursi odnose na sva sredstva koja mogu biti iskorištena za unapređenje turizma u određenom području (Kušen, 2002).

2.1. Teritorij Katalonije

Katalonija se nalazi na sjeveroistoku Pirenejskog poluotoka te je jedna od sedamnaest autonomnih zajednica Španjolske. Graniči s Aragonom na zapadu, Valencijom na jugu, Sredozemnim morem na istoku te Francuskom i Andorom na sjeveru. Prostire se na 32.108,2 km². Barcelona ima ulogu glavnog i najvećeg grada Katalonije (Government of Catalonia, 2024).

Slika 1 prikazuje geografski položaj i pokrajine Katalonije. Teritorij Katalonije podijeljen je na četiri pokrajine, a to su: Barcelona, Lleida, Girona i Tarragona.

Slika 1: Geografski položaj i pokrajine Katalonije

Izvor: <https://www.realinstitutoelcano.org/en/commentaries/catalonia-and-the-evolution-of-jihadist-terrorism-in-spain/> (pristup: 26.04.2024.)

Ove četiri pokrajine Katalonije bogate su pješčanim obalama, planinama i stjenovitim priobaljem te plodnim ravninama. Osim Barcelone, Katalonija je većinski ruralno područje bez većih gradova. Lleida je najveća od ove četiri pokrajine, ali je ujedno najmanje naseljena. Ova pokrajina se ponosi Nacionalnim parkom Aigüestortes i romaničkim crkvama u dolini Boí. Pokrajina Girona poznata je po moru i planinama. Ovdje se nalazi Costa Brava, dolina Cerdanya, srednjovjekovna sela i drevni samostan – Samostan Santa Maria de Ripoll te Sant Joan de les Abadesses. Pokrajina Barcelona ima svoje obale: Costa de Maresme i Costa Garraf. U unutrašnjosti se nalaze Montserrat, grad Vic i vinorodno područje Penedés. Tarragona je

najjužnija pokrajina te se u njoj nalazi jedna od nekoliko rimskih prijestolnica na Iberskom poluotoku. Ovo područje nije toliko stjenovito te je pogodno za uzgoj orašastih plodova i voća, a teren kod rižinih polja u nizini rijeke Ebro prelazi u nizinu. Ovdje se nalaze redovničke zajednice Santes Creus i Poblet. Na obali se nalaze duge pješčane plaže (Williams, 2010).

2.1.1. Turističke marke Katalonije

Slika 2 prikazuje teritorijalnu podjelu Katalonije na devet regionalnih turističkih marki: Costa de Barcelona, Val d'Aran, Costa Daurada, Pireneji, Terres de l'Ebre, Costa Brava, Barcelona, Terres de Lleida i Pejzaži Barcelone.

Slika 2: Turističke marke Katalonije

Izvor: <https://act.gencat.cat/press-pack/?lang=en> (pristup: 19.04.2024.), str 28.

Jedan od glavnih pokretača gospodarstva Katalonije je turizam koji čini oko 12 % njenog BDP-a. 2002. godine postala je glavna međunarodna turistička destinacija Španjolske jer svake godine primi oko 25 % od ukupnog broja posjetitelja zemlje. Dominantni oblici turizma su turizam u prirodi, seoski, poslovni, kulturni, sunce i pijesak te snježni turizam U glavnom su

resursi kao što su sunce i pijesak koncentrirani u obalnim regijama Sredozemnog mora (Terres de l'Ebre, Costa de Barcelona, Costa Daurada i Costa Brava), poslovni turizam usmjeren je na Barcelonu, dok se kulturni turizam razvio na području svih marki. Planinski, ruralni i snježni turizam ograničeni su na sjeverna i kopnena područja regije (Val d'Aran, Pireneji i Terres de Lleida). Od devet navedenih turističkih brendova, Barcelona i Costa Brava su one koje privlače najveći broj turista, i to oko 70 % međunarodnog turizma registriranog u Kataloniji (Duro i Turrión-Prats, 2016).

2.2. Stanovništvo i jezik Katalonije

U Kataloniji (prema podacima iz 2024. godine) živi oko 8 milijuna stanovnika, od toga oko 3.9 milijuna muškaraca i oko 4.06 milijuna žena. Po broju stanovnika, Katalonija je na drugom mjestu, zaostaje samo za autonomnom zajednicom Andaluzijom. Tijekom 21. stoljeća Katalonija je doživjela značajan porast od preko milijun ljudi, nadmašujući prosječnu stopu rasta stanovništva u Europi i Španjolskoj sa stopom rasta od 3.4 %. Nešto više od 60 % stanovnika Katalonije je u njoj rođeno, oko 20 % stanovnika je rođeno u drugim autonomnim zajednicama Španjolske, dok oko 15 % stanovnika potječe iz različitih zemalja. Najveća demografska skupina stanovnika je u dobnoj skupini od 20 do 39 godina (Generalitat de Catalunya, 2022).

93,8 % građana Katalonije razumije katalonski, službeni jezik uz španjolski i aranski, što ukupno čini više od sedam milijuna ljudi. Osim toga, katalonski se govori i u drugim regijama, kao što su Valencija, Balearski otoci i dijelovi Aragona. Ističe se kao jedini službeni jezik u Andori i čak se koristi u južnoj Francuskoj i gradu Alghero na Sardiniji. Jezik koji se pretežno koristi u obrazovnim okruženjima i široko prihvaćen u medijima, financijama i kulturnim sektorima je katalonski (Generalitat de Catalunya, 2016).

3. POSEBNI OBLICI TURIZMA

Danas dolazi do sve većeg udaljavanja od nekadašnje koncepcije planskog makroupravljanja jer posebni oblici turizma potiču regionalnu koncepciju razvoja turizma. Kada se radi o koncepciji održivog razvoja, posebni oblici turizma doprinose razvoju standarda koji su nužni za povećanje sigurnosti turista tijekom boravka u turističkoj destinaciji te zaštitu baštinskih i prirodnih resursa. Ovakav održivi razvoj je strateška odrednica posebnih oblika turizma te doprinosi njihovom razvoju (Valčić, 2018).

U suprotnosti s masovnim turizmom, koji se odvija u predvidljivom i poznatom okruženju, turizam posebnih interesa temelji se na istraživanju novih destinacija ili aktivnosti koje odgovaraju promjenjivim zahtjevima tržišta (Dujmović, 2014).

Kušen (2002) prema Weberu i Mikačiću (1995b), smatra da je turistička motivacija mnogo složenija te da sadrži više motiva za putovanje. Prema Kušenu (2002), u procesu donošenja konačne odluke o odredištu na kojem će se provoditi odmor, u mnogo slučajeva odlučuju i drugi motivi kao što su sportsko-rekreacijski, zdravstveni, religiozni i kulturni. Turističke motive treba dijeliti na sljedeće: odmor i rekreacija; kupnja; razgledavanje, kružna putovanja; učenje; prisutnost seminarima, konvencijama i izložbama; sport i slične aktivnosti; poslovni razlozi; posjet kulturnim priredbama i manifestacijama; posjet prijateljima i rođacima; zdravlje; religija te drugi razlozi.

Posebni oblici turizma omogućuju i potiču interakciju s različitim kulturnim sredinama, praćenje suvremenih događanja, usvajanje kulturnih vrijednosti i novih znanja. Na ovaj način omogućuju pojedincu da razvije snažnije stavove prema sebi i drugima, prelazeći iz pasivnog načina života u aktivniji (Dujmović, 2014).

Turisti s posebnim interesima postaju sve značajniji segment turističkog tržišta, jer tijekom odmora žele zadovoljiti svoje posebne interese i na taj način obogatiti svoj kulturni kapital. Dujmović (2014) prema Genov (2008) ističe da posebni oblici turizma predstavljaju novu vrijednost koja naglašava važnost aktivnosti na svježem zraku, svijest o pitanjima zaštite okoliša, edukativni napredak te unapređenje društva i pojedinca.

Turizam posebnih interesa obuhvaća one oblike turizma koji se fokusiraju na aktivnosti koje privlače ograničen broj strastvenih posjetitelja. To mogu biti različiti hobiji ili aktivnosti u kojima sudjeluje mali broj ljudi. Turist specifičnih interesa putuje s ciljem da uživa u proizvodima ili uslugama koje odgovaraju njegovim specifičnim interesima i potrebama (Dujmović, 2014).

3.1. Kulturni turizam

Kulturni turizam podrazumijeva putovanja osoba koje su motivirane kulturnim atrakcijama izvan mjesta stalnog boravka, kako bi prikupljale nove doživljaje i informacije s ciljem zadovoljavanja svojih interesa za kulturom. To je visokokvalitetni turizam koji brine o kulturi koja se konzumira, dok istovremeno oplemenjuje i kultivira one koji je konzumiraju, „kvalitetni turizam koji brine o kulturi koju konzumira dok kultivira potrošača“ (Golja, 2016).

Kulturni turizam postaje sve važnija tema znanstvenih istraživanja, no još uvijek ne postoji jedinstvena teorijska osnova koja bi olakšala primjenu u praksi, posebno u kontekstu kulturno-turističkog menadžmenta. Iako određeni kulturni sadržaji poput muzeja, galerija, festivala, arhitektonskih zdanja, povijesnih građevina, umjetničkih predstava i baštinskih lokaliteta privlače turiste, to nije dovoljno za adekvatnu turističku valorizaciju kulture (Geić, 2011).

Primjer Barcelone, koja je nakon Olimpijskih igara 1992. godine kroz uvođenje mnogih novih manifestacija (poput "Year of Gaudi" i "Year of Contemporary Art"), promijenila svoj turistički imidž iz "Uživaj u suncu" u "Posjetite Barcelonu, kulturni i poslovni turistički grad", često se spominje kao uspješan model (Vukonić, 2015).

Zaštitni znak Katalonije je upravo njena kultura. Katalonija se može pohvaliti jedinstvenom baštinom spomenika i umjetničkih djela, što je čini omiljenim odredištem kulturnog turizma. Katalonija ima višestruk kulturni potencijal koji prati tragove povijesti, uključujući Rimljane, Ibere i Grke, kao i razne arhitektonske stilove od secesije, romantike i gotike do danas. Uz brojne renomirane pisce, Katalonija je bogata stvaralaštvom velikih genija, poput pripadnika katalonske slikarske škole ili jedinstvenih umjetnika kao što su Tàpies, Dalí, Miró i Picasso, u čijim se djelima može uživati u muzejima. Tome doprinose rute koje su postale glavne turističke atrakcije te razne rute povezane s kulturnom, industrijskom i vjerskom baštinom, uključujući Ignacijevu cestu (Agència Catalana de Turisme, 2023).

Ponuda glazbenog turizma je raznolika, s prostorima poput Palau de la Música Catalana u Barceloni, Gran Teatre del Liceu, Auditori, Auditori de Girona i La Llotja u Lleidi. Nekoliko gradova također organizira ljetne glazbene festivale na povijesnim lokalitetima i područjima posebnog umjetničkog interesa, kao što su Međunarodni festival Castell de Peralada, Glazbeni festival Santa Florentina, Međunarodni glazbeni festival u Torroella de Montgrí, pjevanje habanera u Calelli de Palafrugell i Međunarodni glazbeni festival u Cantonigròsu. Uz to, Katalonija ima više od 400 muzeja i umjetničkih centara posvećenih svim razdobljima i stilovima, upotpunjenih bogatim programom izložbi. Tri najbolja primjera su Nacionalni umjetnički muzej Katalonije, koji sadrži jednu od najvećih svjetskih zbirki romaničke

umjetnosti i zbirku modernizma, Muzej suvremene umjetnosti u Barceloni i Muzej znanosti i tehnologije Katalonije, smješten u zgradi modernističkog stila Vapor Aymerich, Amat i Jover u Terrassi, s podružnicama širom Katalonije (Agència Catalana de Turisme, 2023).

3.1.1. Dalíjev trokut

Dalíjev trokut sastoji se od tri muzeja: Kuća muzej Salvador Dalí - muzej u Portlligatu, Kazalište - muzej Dalí u Figueresu i muzej dvorca Gala Dalí u Púbolu. Naziv Dalíjev trokut dolazi od toga da, ako bi se povukla linija između gradova Púbol, Figueres i Portlligat, skicirao bi se trokut (Barrachina, 2023).

Dalíjev kazalište-muzej u Figueresu (slika 3) najveći je nadrealistički objekt na svijetu i ujedno posljednje veliko Dalíjevo djelo. Ideja za projekt nastala je početkom 1960-ih kada je tadašnji gradonačelnik Figueresa, Ramon Guardiola, zamolio Dalíja da donira dio svog rada muzeju Empordà. Vanjski dio muzeja ilustrira Dalíjeve kreativne vizije, sa svojom staklenom kupolom i divovskim jajima koja krasi zgradu. Posjet izložbenim prostorima muzeja pruža mogućnost za upoznavanje svih aspekata umjetnosti koje je Dalí istraživao: slikarstvo, hologrami, skulpture, fotografija, instalacije i drugo. Muzej obuhvaća sve faze njegovog stvaralaštva, s primjerima njegovih ranih djela iz razdoblja kubizma, impresionizma, futurizma i drugo; te nadrealističkih kreacija i radova koje je stvarao pred kraj života (Barrachina, 2023).

Slika 3: Dalíjev kazalište-muzej u Figueresu

Izvor: <https://costabrava.org/en/blog/the-dali-triangle/> (pristup: 17.07.2024.)

Dvorac-muzej Gala Dalí u Púbolu Salvador Dalí kupio je kao dar svojoj supruzi Gali. Stari, oronuli dvorac s romantičnim i melankoličnim ozračjem, Dalí je obnovio kao mjesto osame i mira za svoju doživotnu muzu. Ovaj muzej ispunjen je neočekivanom arhitektonskom domišljatošću i lijepim prostorima, s pomoćnom zgradom dvorca koja sadrži autentična nadrealistička umjetnička djela. Gala mauzolej, Soba s klavirom i vrt s dugonogim slonovima neki su od prostora koji predstavljaju Dalíjev krajolik iz snova, a unutrašnjost dvorca krasi njegova umjetnost. Dalí nije mogao posjećivati dvorac bez pismenog dopuštenja Gale. To je svojevrsni ceremonijalni dogovor koji se temeljio na ideji dvorske ljubavi, kako bi se pojačala strast i želja. Gala je nakon svoje smrti pokopana u kripti Sala del Delme, a Dalí se preselio u dvorac kako bi tamo radio i živio. Međutim, dvije godine kasnije izbio je požar u njegovoj spavaćoj sobi u kojem je zadobio ozbiljne opekline te je bio primoran zauvijek se preseliti u Figueres (Barrachina, 2023).

Kuća muzej Salvadora Dalíja u Portlligatu bila je mala ribarska koliba koju je Dalí 1930. godine kupio. Dalí i Gala su ovu kuću pretvorili u jedinstveni prostor, proširujući je dodatkom susjednih koliba kako bi stvorili strukturu labirinta ispunjenu osobnim predmetima i uspomena para. Prostori su podijeljeni u tri zone: atelje, privatne prostorije Dalíja i Gale te vanjski prostor sa stazama i vrtovima. Kuća također uključuje dodatnu kružnu zgradu koju je Dalí koristio kao atelje, sadržeći zapise i skulpture njegovih izvedbi (Barrachina, 2023).

3.1.2. Festival La Mercè

Festival La Mercè se održava u gradu Barceloni u mjesecu rujnu. Ovaj festival se održava kako bi se odala počast Mare de Déu de la Mercè, Barceloninoj zaštitnici od 1687. godine. Prvi festival je bio održan 1871. godine i od tada kontinuirano raste (Barcelona Turisme, 2015).

Dnevna događanja uključuju tradicionalne festivale u sklopu "Arts de Carrer" (Ulična umjetnost). Ovdje se mogu vidjeti poznate "gegante" (gigantske figure koje prikazuju poznate povijesne likove, koje nose ljudi u paradi), sudjelovati u "correfoc" (povorci s vragovima i zmajevima koji trče ulicama i pucaju i ispaljuju vatromet) i promatrati "enxaneta" (najmlađi član tima ljudskih kula koji se penje na vrh kule). Ove aktivnosti obično se odvijaju na Avinguda de la Catedral ili Plaça Sant Jaume. Festival nudi sadržaje i za najmlađe, uključujući kazališne radionice, pričaonice i dječje koncerte. Najpoznatije aktivnosti za djecu održavaju se u Parc de la Ciutadella. Tijekom večeri može se uživati u projekcijama na pročelju Gradske vijećnice i drugih važnih zgrada, kao i vatrometu koji se obično održava na državne praznike. Festival nudi raznovrsne koncerte i glazbene događaje uživo. Parc del Fòrum ima niz pozornica koje privlače bendove iz cijelog svijeta, dok Plaça Reial privlači funk, jazz i soul bendove, kao

i druge stilove glazbe. Ostale lokacije uključuju Plaça de Sant Jaume, Plaça de Catalunya, Plaça dels Àngels, Arc de Triomf, Plaça del Rei i bivšu pivovaru Antiga Fàbrica Damm (Barcelona Turisme, 2015).

3.2. Vjerski turizam

Veza između turizma i religije očituje se u tisućama sakralnih objekata i sadržaja koji privlače veliki turistički interes. Često su razlog tom interesu kulturni sadržaji ili povijesna vrijednost tih sakralnih objekata, više nego njihova primarna religijska funkcija. Vjerski objekti imaju dvostruku ulogu u turizmu. Prvo, služe kao mjesta gdje vjernici mogu zadovoljiti svoje religijske potrebe. Drugo, oni privlače turiste zbog svoje kulturne, povijesne ili umjetničke vrijednosti, slično kao muzeji ili galerije. Danas ova druga funkcija često nadmašuje njihovu religijsku ulogu. Najpoznatija svetišta godišnje posjeti preko 6 milijuna vjernika, a procjenjuje se da preko 200 milijuna ljudi sudjeluje u hodočasničkom turizmu svake godine (Geić, 2011).

Sakralna kulturna baština nudi brojne arhitektonske primjere, gdje se kultura i duhovnost susreću. Još od srednjeg vijeka, značajna uloga Crkve rezultirala je izgradnjom samostana, crkava, svetišta i svetih mjesta širom Katalonije. Danas mnoga od tih mjesta i dalje služe kao bogoslužni prostori i destinacije za hodočašća, a zbog svoje povijesne, arhitektonske, i umjetničke vrijednosti, privlače i ljubitelje kulture i baštine (Turisme de Catalunya, 2024).

Među značajnim duhovnim središtima je Montserrat i svetište Mare de Déu, koje je postalo referentno kulturno središte Katalonije. Uz Sagrada Família, u Barceloni se može posjetiti katedralu u Barceloni i crkvu Santa Maria del Mar, oba primjera katalonskog gotičkog stila. Ove crkve održavaju vjerske mise i otvorene su za posjetitelje. Tu su i katedrale u Gironi, Tarragoni i Seu Vella de Lleida. Katalonija je dom mnogih velikih samostana, kao što su samostan Ripoll, samostan Sant Miquel del Fai i samostan Sant Joan de les Abadesses. U nekima, poput samostana Les Avellanes, nastavlja se monaški život. Jedan od najimpresivnijih samostana je samostan Poblet, koji se nalazi na UNESCO-ovom popisu svjetske baštine. Samostan Poblet, Santes Creus i Vallbona de les Monges čine Cistercitsku rutu, stazu dugu preko 100 kilometara. Još jedna povijesna hodočasnička ruta poznata je kao Ignacijev put. Ova staza prati korake Ignacija de Loyole, počevši od njegove kuće iz djetinjstva u ljetnikovcu Azpeitia u Baskiji, sve do špilje u Manresi gdje je proveo dio svog života, prolazeći putem kroz mjesta poput Lleide, Verdu i Montserrata (Turisme de Catalunya, 2024).

Unatoč dominaciji kršćanstva, Katalonija je dom i drugim religijama. Judaizam je ostavio značajan trag, osobito vidljiv u židovskoj četvrti Girone te u Muzeju povijesti Židova u Kataloniji koji se također nalazi u Gironi. Židovska ruta u Kataloniji vodi do Barcelone, koja

je tijekom srednjeg vijeka imala dvije židovske četvrti: gornju i donju. Židovska prisutnost u Tortosi datira još iz vizigotskog razdoblja. Posjetitelji ne bi smjeli propustiti sinagogu iz 14. stoljeća, kulu Cèlio u gradskim zidinama, lončarstvo i pećnicu te dvorac Suda. Budizam je također prisutan u Kataloniji. Samostan u El Garrafu omogućava posjetiteljima prisustvovanje molitvama redovnika ili obilazak s vodičem kako bi se bolje upoznali s ovom religijom. Bilo iz vjerskih razloga ili znatiželje, Katalonija nudi bogatu vjersku i duhovnu baštinu vrijednu istraživanja (Turisme de Catalunya, 2024).

3.2.1. Samostan Montserrat

Samostan Montserrat (slika 4) je benediktinski samostan s poviješću dugom 1000 godina. Smješten je na planini Montserrat na visini od 720 metara. Predstavlja simbol Katalonije i popularno je odredište hodočašća za vjernike i turiste. Trenutno u samostanu živi oko 80 redovnika. Popularan blagdan Gospe od Montserrata slavi se 27. travnja, a svečanosti započinju večer prije. Kompleks samostana sastoji se od dva dijela s različitim funkcijama: bazilike iz 16. stoljeća i samostanskih dependansi te zgrade namijenjene posjetiteljima i hodočasnicima (Turisme de Catalunya, 2024).

Slika 4: Samostan Montserrat

Izvor: <https://peakvisor.com/adm/catalonia.html#geology> (pristup: 20.02.2024.)

Njegovo podrijetlo seže do kasnog 19. stoljeća, kada je u blizini mjesta gdje je, prema legendi, skupina pastira pronašla sliku Gospe od Montserrata, sagrađena mala kapelica. Gospa od Montserrata proglašena je zaštitnicom Katalonije 1881. godine. Slika, poznata kao Crna

Madona zbog tamne boje kože, rezbarija je u romaničkom stilu iz 12. stoljeća. Danas je jedna od ključnih postaja na Ignacijevom putu i Putu svetoga Jakova (Barcelona Tourisme, 2024).

Baština samostana Montserrat uključuje baziliku s likom Crne Madone, Svetu špilju, Santa Covu (mjesto gdje se svetac zaštitnik prvi put pojavio) i druge prostorije koje koriste isključivo benediktinski red, poput knjižnice i klaustara. Samostan također ugošćuje Escolaniu, jedan od najstarijih dječaćkih zborova u Europi, koji možete čuti tijekom mise u bazilici. Muzej Montserrat jedna je od najkompletnijih umjetničkih galerija u Španjolskoj, s izloženim djelima Moneta, Caravaggia, Ramona Casasa, El Greca, Degasa, Santiaga Rusiñola, Dalíja i Picassa, kao i arhitektonskom zbirkom s djelima iz Mezopotamije i Egipta (Barcelona Tourisme, 2024).

3.2.2. Katedrala Svetog Križa i Svete Eulalije

Gotička katedrala (slika 5) u glavnom gradu Katalonije, koja je sjedište nadbiskupa Barcelone i proglašena nacionalnim povijesno-umjetničkim spomenikom, svojim izgledom dominira Gotičkom četvrti. Katedrala je posvećena svetoj Eulaliji, suzaštitnici grada te Svetom Križu (Turisme de Catalunya, 2024).

Slika 5: Neogotičko pročelje katedrale

Izvor: <https://www.turismoencatalunya.es/en/cathedral-Barcelona.html> (17.07.2024.)

Gradnja ove katedrale započela je 1298. godine za vrijeme vladavine Jaimea II., na temeljima nalazišta iz vizigotskih vremena. Gradnja je završena u 19. stoljeću kada je završeno glavno pročelje. Glavno pročelje temelji se na planovima Charlesa Galtersa, francuskog arhitekta iz 1408. godine. Korska scena od bijelog mramora isklesana je u 16. stoljeću, a prikazuje mučeništvo sv. Eulalije. Uz krstionicu je smještena ploča kao simbol sjećanja na

krštenje šest karipskih Indijanaca koje je 1493. godine Kolumbo doveo iz Amerike (Španjolska, 2005).

Gotička unutrašnjost u katalonskom stilu sastoji se od širokih lađa s 28 bočnih kapelica. Smještene su između stupova (visokih 26 metara) koji podupiru strop sa svodovima. Dvostruki osmerokuti zvonici sagrađeni su između 1386. i 1393. godine, a zvona u tornju postavljena su 1545. godine. U kapelici Capella del Santíssim Sagramet nalazi se raspelo Isusa iz Lepanta koje datira iz 16. stoljeća. U kapelici Capella de Sant Benet, koja je posvećena svecu zaštitniku Europe i utemeljitelju benediktinskog reda, nalazi se oltarna slika koja prikazuje Preobrazbu Bernata Martorella. Ispod glavnog oltara nalazi se kriptna s alabastrenim sarkofagom sv. Eulalije. U muzeju sakristije nalazi se riznica u kojoj se, između ostalog, nalaze tapiserije, liturgijske rukotvorine i krstionica koja datira iz 11. stoljeća (Španjolska, 2005).

3.3. Sportski turizam

Katalonija je bogata sportskom tradicijom s međunarodno poznatim objektima kao što su Camp Nou, dom F.C. Barcelone, Olimpijski prsten, gdje su 1992. godine održane Olimpijske igre u Barceloni, ili Circuit de Barcelona-Catalunya u Montmelou. U Kataloniji postoje sve vrste sportova, uz razne sportske događaje kao što su triatlon, maraton, biciklističke utrke itd. Mnogi međunarodni klubovi, timovi i sportske udruge dolaze u Kataloniju trenirati izvan turističke sezone kako bi iskoristili dobre klimatske uvjete različitih mjesta (Agència Catalana de Turisme, 2023).

Katalonija ima razvijenu sportsku turističku marku koja obuhvaća sportove kao što su: triatlon, timski sportovi, padobranstvo, atletika, tenis, kajak, nogomet, plivanje, veslanje i jedrenje. Osnovana 2003. godine, marka trenutno uključuje jedanaest certificiranih gradova: Amposta (kajak na mirnim vodama i veslanje), Calella (triatlon i plivanje), Cambrils (jedrenje i nogomet), Castelldefels (kajak na mirnim vodama i veslanje), Girona (tenis i biciklizam), L'Ametlla de Mar (jedrenje), L'Hospitalet de Llobregat (plivanje, atletika, nogomet i timski sportovi), Lloret de Mar (atletika, plivanje, nogomet i timski sportovi), Salou (jedrenje, nogomet i triatlon), Santa Susanna (biciklizam, nogomet, jedrenje i timski sportovi), Sort (kajak na divljim vodama) (Agència Catalana de Turisme, 2023).

Neki od popularnih sportova u Kataloniji su:

- **Golf:** u Kataloniji se nalazi 40 terena za golf koji su smješteni uz Mediteran ili okruženi planinama. Većina terena za golf dobitnik je brojnih međunarodnih nagrada kao što je World Golf Awards, što je dokaz njihove visoke kvalitete. Prirodno okruženje i blaga mediteranska klima čine Kataloniju savršenim mjestom za ljubitelje golfa pružajući

moгуćnost igranja istog tijekom cijele godine, te je ona jedna od glavnih europskih golf destinacija. PGA Catalunya Resort u Caldes de Malavella ima status jednog od najboljih europskih terena te je najpopularnije golf odmaralište u Španjolskoj. Golf de Pals je teren koji se nalazi na morskoj obali te je najstariji teren Costa Brave (Government of Catalonia, 2024).

- **Moto sport:** Braća Márquez, Sete Gibernau, Álex Crivillé, Maverick Viñales, Marc Gené i Pol Espargaró samo su neki od velikana moto sporta koji su rodom iz Katalonije. Katalonija je domaćin natjecanjima kao što su F1 Velika nagrada Španjolske i Katalonija MotoGP. Tamo se nalazi i moto staza, Circuit de Barcelona-Catalunya u Montmelu, koja je otvorena prije 30 godina. Ona se koristi za razna domaća i međunarodna natjecanja te je jedna od najčešće korištenih staza s kapacitetom od 131.000 ljudi (Government of Catalonia, 2024).
- **Planinarenje:** Katalonija nudi mogućnost planinarenja od Pireneja do Mediterana uz veliki izbor lijepog krajolika. Postoje staze i rute za sve ciljne skupine te se planinarenje može kombinirati s gastronomskim, kulturnim i vinskim ponudama. Mreža pješačkih staza Katalonije povezana je s iberskom i europskom mrežom, s oko 9.000 kilometara označenih staza, od čega je više od pola dio pješačkih staza na velike udaljenosti, a ostatak se odnosi na pješačke staze na kratke udaljenosti te lokalne staze (Agència Catalana de Turisme, 2023).
- **Biciklizam:** U Kataloniji je razvijena široka mreža centara za brdski biciklizam s više od 6.000 km označenih staza te preko 300 ruta. Neke od takvih staza su Vies Verdes i Transpirinenca. Velika mreža cesta i asfaltiranih seoskih puteva za cestovni biciklizam posebno je istaknuta, upotpunjena dobrim klimatskim uvjetima, raznolikim krajolikom i biciklističkim uslugama (Agència Catalana de Turisme, 2023).
- **Skijanje:** 1943. godine otvoreno je skijalište La Molina u Cerdanyi, što je ujedno i prvo skijalište u Španjolskoj. Vall de Núria je skijalište koje je otvoreno četiri godine kasnije. Oba skijališta nalaze se u istočnim Pirenejima. U katalonskim Pirenejima smješteno je 16 skijališta, s više od 600 km skijaških staza. Od 16 skijališta 10 je alpskih, a to su: Espot Esquí, Vallter 2000, Baqueira Beret, Boí Taüll Resort, Tavascan, Port del Comte, La Molina, Port Ainé, Masella i Vall de Núria. Osim toga, postoji šest nordijskih skijališta: Virós-Vall Ferrera, Aransa, Tuixén-La Vansa, Guils Fontanera, Sant Joan de l'Erm i Lles. Pireneji nude mogućnost bavljenja raznolikim aktivnostima koje su vezane uz skijanje, kao što su: gradnja iglua, hodanje na snježnim krpljama, ronjenje pod ledom, snježni bicikli,

penjanje po ledu, surfanje, vožnja saonicama i skijanje na telemarku (Agència Catalana de Turisme, 2023).

3.4. Urbani turizam

Gradovi su među najposjećenijim mjestima na svijetu, koji su atrakcije sami po sebi. Oni su tranzitna područja za ljude koji putuju u domaće ili neke druge destinacije. U većini gradova postoje raznovrsne aktivnosti u kojima posjetitelji mogu sudjelovati. Urbani turizam je jedan od najranijih oblika turizma, ali je ujedno i jedan od najvažnijih i najsloženijih oblika turizma za upravljanje (Dujmović, 2014).

Neka od najpoznatijih odredišta urbanog turizma su:

- **Barcelona:** ovaj grad je jedno od najpopularnijih mjesta u Kataloniji. Gotička četvrt je najšarmantnije područje starog grada, s uskim ulicama i tihim trgovima. La Rambla je najživahnija ulica ovog grada te je omiljena među turistima s brojnim trgovinama i kafićima na otvorenom. Od poznatih atrakcija ističu se: Sagrada Família i Park Güell. Obje znamenitosti su pod zaštitom UNESCO-a te su djelo Antonija Gaudija. Barcelona ima više od 50 muzeja, od kojih se ističu Museu Nacional d'Art de Catalunya i Museu Picasso (Alexander, 2023).
- **Tarragona:** ovaj lučki grad na Costa Dauradi smješten je 100 kilometara od Barcelone. Tarragona je poznata po svojim starorimskim građevinama koje su na popisu UNESCO-a, posebno rimskom amfiteatru iz 2. stoljeća. Među glavnim atrakcijama su i romanička katedrala te srednjovjekovno središte grada s uskim pješačkim ulicama. Lučka četvrt Barrio El Serrallo, nekada staro ribarsko mjesto, zadržala je svoju živost (Alexander, 2023).
- **Besalú:** ovo je srednjovjekovni grad koji je smješten u pokrajini Girona. Tamo se nalaze romaničke crkve: Sant Pere i Sant Vicenç. Sant Pere je preostali dio benediktinskog samostana koji je osnovan 977. godine, ali je 1835. godine srušen. U Besalú je 1964. godine otkrivena židovska ritualna kada za mikvu i ona je jedna od tri koje su očuvane u Europi iz tog razdoblja. Tamo se nalazi i jezero Banyoles, na kojem su se 1992. godine održavala olimpijska veslačka natjecanja (Williams, 2010).
- **Girona:** Girona (slika 6) je smještena 103 km od Barcelone. Ovaj grad je bogat kulturnim nasljeđem s utjecajem starih Rimljana, Židova i Arapa iz maurskog doba. La Rambla de la Llibertat glavna je ulica grada. Važni vjerski spomenici su: Catedral de Girona, romanička kapela Sant Nicolau, benediktinski samostan Sant Pere de Galligants i samostan Sant Domènec de Girona. Židovska četvrt (El Call) je jedna od najbolje očuvanih u Španjolskoj. Muzej židovske povijesti (Museu d'Història dels Jueus) smješten je u bivšoj sinagogi unutar

židovske četvrti. Tamo se nalaze i arapske kupke (Els Banys Àrabs de Girona) koje datiraju iz 12. stoljeća i obnovljene su u 13. stoljeću (Alexander, 2023).

Slika 6: Girona

Izvor: <https://www.planetware.com/tourist-attractions-/catalonia-cataluna-e-cat-cat.htm> (17.07.2024.)

- **Sitges:** ovaj grad je smješten uz Sredozemno more, 42 kilometra od Barcelone. Tu se nalazi plaža s mirnim morem i „Plavom zastavom“ te marina za jahte i golf tereni. Tamo se nalaze i mnogi španjolski modernistički spomenici koji su izgrađeni u kasnom 19. i ranom 20. stoljeću. Primjer toga je muzej Cau Ferrat, u kojem je živio Santiago Rusiñol, španjolski umjetnik i pisac. Santa Tecla i Església de Sant Bartomeu su crkve koje su smještene u povijesnom središtu grada (Alexander, 2023).
- **Vic:** ovo je srednjovjekovni grad koji je smješten uz obalu rijeke Mèder, 72 kilometra od Barcelone. Područje oko katedrale i Castillo de Montcada su povijesne četvrti grada. Tamo se nalaze Catedral de Sant Pere i Episkopski muzej Vic koji sadrži zbirke likovne umjetnosti, tekstila, ukrasnih predmeta, arheologije i namještaja. Uz akumulacijsko jezero Sau, s pogledom na planine Guillerías, smješten je hotel s četiri zvjezdice, luksuzni Parador de Vic-Sau. Ovaj hotel ima vanjski bazen i restoran koji poslužuje tradicionalna jela kuhinje Katalonije (Alexander, 2023).
- **Olot:** Olot (slika 7) je smješten u podnožju Pireneja. Neka od turističkih odredišta ovog grada su brojne galerije, muzej moderne umjetnosti, kao i župna crkva Parròquia de Sant Esteve koja datira iz 18. stoljeća. Museu de la Garrotxa posvećen je kulturnoj i umjetničkoj

povijesti regije Garrotxa. Park prirode vulkanske zone Garrotxa idealno je mjesto za ljubitelje prirode (Alexander, 2023).

Slika 7: Olot

Izvor: <https://www.planetware.com/tourist-attractions-/catalonia-cataluna-e-cat-cat.htm> (17.07.2024.)

3.5. Vinski i gastronomski turizam

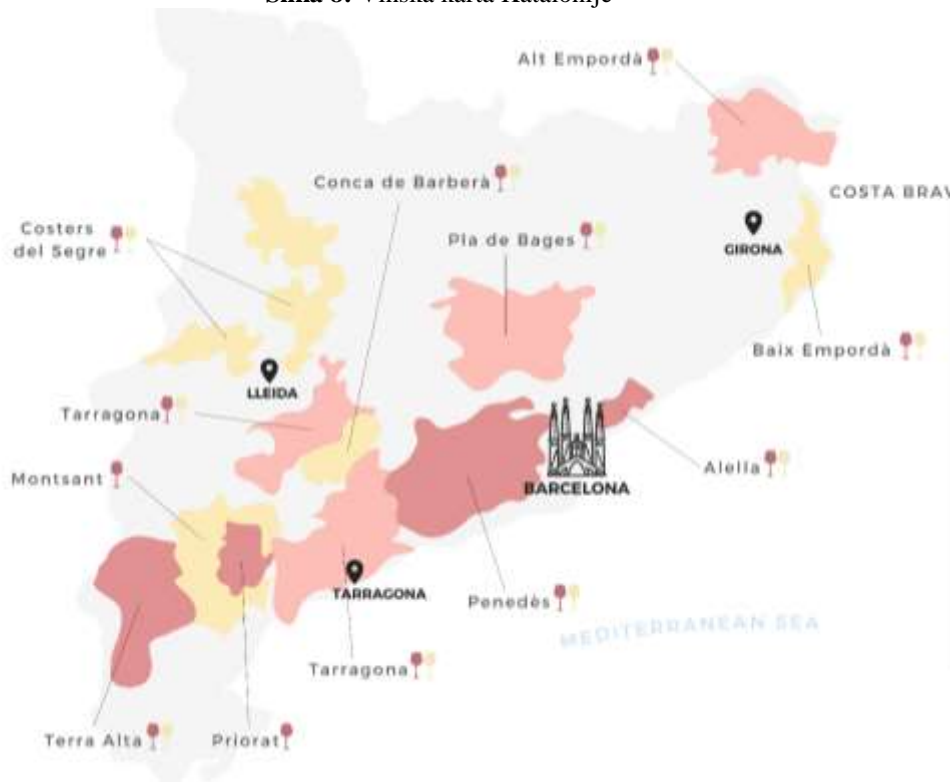
Katalonija je bogata vinskom baštinom koja seže unatrag 2000 godina u povijest. Katalonija je destinacija vinskog turizma s velikim potencijalom zbog više od 65.000 hektara vinograda i godišnjom proizvodnjom od preko 380 milijuna boca vina i cave (pjenušca). Turistička zajednica Katalonije razvila je brand Wine Tourism s ciljem razvoja, poticanja i konsolidacije specifične ponude u visokovrijednim aktivnostima i iskustvima koja su usmjerena na upoznavanje i uživanje u katalonskoj vinskoj kulturi i baštini (Agència Catalana de Turisme, 2023).

U Kataloniji se mogu pronaći raznovrsne vinarije: od svjetski poznatih velikih vinarija do tradicionalnih obiteljskih podruma s organskom i biodinamičkom proizvodnjom. Posjet katalonskim vinarijama uključuje i obilazak raznih muzeja i interpretativnih centara posvećenih vinu i cavi, poput Castell del Vi (Falset), Vinseuma (Vilafranca del Penedès) i Vallmora vinskog turističkog i arheološkog centra (Agència Catalana de Turisme, 2023).

Katalonska vinska regija smještena je na sjeveroistoku Španjolske, uz obalu Sredozemnog mora, na jugu istočnih Pireneja i na francuskoj granici. Na jugu Barcelone nalazi se većina katalonskih vinograda. Vinska regija Katalonije podijeljena je na nekoliko podregija (slika 8)

koje također imaju svoje oznake izvornosti: Costers del Segre, Empordà, Cava, Penedès, Pla de Bages, Alella, Conca de Barberà, Tarragona, Montsant i Terra Alta kao DO (Denominación de Origen) te Priorat kao DOQa (Denominació d'Origen Qualificada).

Slika 8: Vinska karta Katalonije

Izvor: WineTourism.com (2024). Catalonia wine region. Dostupno na: <https://www.winetourism.com/wine-region/catalonia/> (15.07.2024.)

Penedès je najvažnija i najveća regija za proizvodnju vina u Kataloniji, a uz to je i jedno od najstarijih vinorodnih područja Europe. Danas su tamo smješteni neki od najavangardnijih španjolskih proizvođača vina. Vilafranca del Penedès je glavni grad ove regije te je vrlo poznato odredište vinskog turizma, poznato po raznim aktivnostima. Cava, suha bijela vina i crvena vina spadaju među najtradicionalnija vina regije (WineTourism.com, 2024).

Katalonska vinska regija postigla je međunarodnu slavu zahvaljujući svojoj gastronomskoj kulturi. Posljednjih godina inovativni kuhari eksperimentalne gastronomije privukli su svjetsku pozornost na ovu regiju. Ipak, Katalonija je već dugo vremena nezaobilazna destinacija za ljubitelje hrane. Njena lokacija na obali Sredozemnog mora omogućuje bogat i raznovrstan izbor sastojaka, što rezultira kreativnim gastronomskim ostvarenjima. Obalni položaj Katalonije osigurava izvanredna jela od morskih plodova, dok su crvene paprike, patlidžani, gljive, rajčice i artičoke samo neke od sorti povrća u izobilju. Osim toga, veliki dio Katalonije prekriven je planinama i poljima gdje svinje i ovce slobodno pasu. Zbog toga katalonska kuhinja često spaja ribu i meso na istom tanjuru (WineTourism.com, 2024).

Neka od poznatih katalonskih jela su (WineTourism.com, 2024):

- **Esqueixada de Bacalla** – tradicionalno jelo, odnosno salata od nasjeckanog slanog bakalara, luka, rajčice, soli, octa i maslinovog ulja. Uz to, nekada se dodaje ukras od tvrdo kuhanih jaja ili maslina.
- **Faves a la Catalana** – jelo je napravljeno od boba koji se kuha s malo krvavica, a uz navedene glavne sastojke tu su i slanina, paprika, luk, maslinovo ulje, češnjak, bijelo vino i rajčica.
- **Espinacs amb Panses i Pinyons** – jelo se priprema pirjanjem svježeg špinata uz dodavanje groždica, prženih pinjola, češnjaka, a često i slanine.

Katalonija je prepoznata kao vodeća sila u međunarodnoj gastronomiji, što potvrđuje njezino priznanje kao Europske regije gastronomije 2016. godine. Renomirani kuhari poput Ferrana Adrià, Carme Ruscalleda, Joana Roca, Carles Gaiga i Sergija Arole postali su ambasadori katalonske kulinarske kulture. U Kataloniji se nalazi 50 restorana s ukupno 65 Michelinovih zvjezdica prema vodiču za 2022. godinu. Tijekom godine održava se više od 300 vinskih i gastronomskih događanja i sajмова. Posebno su značajni dvogodišnji događaji poput Sajma katalonskog vina i cave, Gastronomskog foruma, Sajma zdravlja, Alimentaria Barcelona, Barcelona Beer Festivala te Mercat de Mercats u Barceloni i Slow Fooda u Lleidi (Agència Catalana de Turisme, 2023).

3.6. Zdravstveni i wellness turizam

Katalonija i Barcelona pružaju izvanrednu medicinsku skrb koja je upotpunjena turističkom ponudom raznih sadržaja i usluga. Sve ovo svake godine privlači veliki broj stranih posjetitelja. Zbog vrlo razvijene bolničke skrbi i medicinskih istraživanja, svake godine katalonske bolnice i klinike posjeti tisuće inozemnih pacijenata koji su privučeni vrhunskim stručnjacima i objektima iz različitih grana medicine kako bi se podvrgnuli nekom tretmanu ili operaciji. Područja u kojima katalonska medicina zauzima vodeće mjesto uključuju onkologiju i hematologiju, oftalmologiju, ortopediju, fetalnu medicinu, ginekologiju i reproduktivnu medicinu, estetsku i rekonstruktivnu kirurgiju, neurorehabilitaciju, traumatologiju, kardiologiju i transplantacije. Katalonski zdravstveni sustav je priznat kao jedan od najboljih na svijetu od strane Svjetske zdravstvene organizacije i neovisnih stručnjaka (Agència Catalana de Turisme, 2023).

Velik broj posjetitelja dolazi u Kataloniju kako bi uživali u uslugama koje nude njezine toplice, poznate po svojim bogatim mineralnim ljekovitim vodama koje su prepoznate kao javno dobro. Dugogodišnja termalna tradicija regije može se pratiti unatrag do rimskog doba,

no toplice su se uspješno razvile kako bi zadovoljile zahtjeve suvremenih potreba, pružajući sadržaje i usluge na razini onih u modernim hotelima (Agència Catalana de Turisme, 2023).

Benifallet, Caldes de Malavella, Caldes de Montbui, El Vendrell, Sant Climent Sescebes i Santa Coloma de Farners poznati su gradovi koji imaju bogatu povijest termalnih aktivnosti. Ovi gradovi nude obilje mineralnih voda u kojima se može uživati u njihovim kupalištima, sa širokim rasponom turističkih atrakcija, uključujući kulturnu baštinu, prirodne ljepote, opuštanje, ukusnu kuhinju, festivale i cijenjenu tradiciju. Osim toga, posjetitelji se mogu prepustiti wellness i spa iskustvima u renomiranim ustanovama kao što su Caldes de Boí Spa ili Termes Baronia de Les, kao i istražiti centar za talasoterapiju (Agència Catalana de Turisme, 2023).

4. PRIRODNI RESURSI

Geić (2011) prema Kušenu (2000), turistički resursi uključuju realne i potencijalne turističke atrakcije, turističku infrastrukturu i suprastrukturu, organiziranost destinacije, kao i turističke kadrove i slične elemente. Oni se smatraju prirodnim ili antropogenim dobrima koja mogu biti gospodarski iskorištena i doprinose razvoju destinacije kroz komparativne ili konkurentske prednosti na tržištu.

Prirodni resursi, posebno prirodne atrakcije, i dalje su ključni motivi za turistička putovanja, što ukazuje na njihovu visoku turističku vrijednost, ali i mogućnost degradacije. Ove turističke vrijednosti, zbog svoje osjetljivosti, često su ugrožene promišljenim ili nepromišljenim ljudskim aktivnostima, koje nisu nužno povezane s turizmom, što direktno utječe na količinu i dostupnost prostornih resursa (Geić, 2011).

4.1. Klima

U Kataloniji postoje različite klimatske zone. Na obali, uključujući Tarragonu, Barcelonu i Gironu, vlada mediteranska klima s blagim i relativno kišovitim zimama, dok su ljeta vruća i vlažna s povremenim povjetarcem. U unutrašnjosti prevladava mediteranska kontinentalna klima, dok u planinskom lancu Pireneja vlada alpska klima (PeakVisor, 2024).

Orografija Katalonije značajno utječe na klimu regije. Iako su zime blage, a ljeta vruća i suha, temperature značajno variraju između Pireneja, obalnih područja i unutrašnjih ravnica. Tijekom zimskih mjeseci, prosječne temperature iznose oko 6 - 7 stupnjeva. U rano proljeće temperature se penju na 11 - 13 stupnjeva, dok u svibnju mogu dosegnuti i 17 stupnjeva. Ljeti se temperature kreću od 24 stupnja u lipnju, srpnju i kolovozu do 20 stupnjeva u rujnu. U jesen temperature padaju na 17 stupnjeva u listopadu i 11 stupnjeva u studenom. Zimi temperature u Pirenejima i Središnjoj depresiji obično padaju do oko 0 stupnjeva. Oborine su neredovite, ali vrhovi Pireneja su općenito prekriveni snijegom od prosinca do proljeća (Generalitat de Catalunya, 2022).

4.2. Reljef

Katalonija se, iz topografske perspektive, može kategorizirati u tri različite regije (PeakVisor, 2024):

- **Pireneji:** u Kataloniji se nalazi otprilike polovica ovog planinskog lanca, koji se prostire na oko 200 km, a služi kao poveznica između Pirenejskog poluotoka i kontinentalne Europe. Značajni masivi unutar katalonskih Pireneja uključuju Besiberri i Montcalm. U blizini

katalonskih Pireneja nalaze se Predpireneji, koje karakteriziraju niže nadmorske visine i raznolike geološke formacije.

- **Katalonski obalni lanac:** ovo je planinski masiv koji se prostire paralelno sa Sredozemnim morem. Najznačajnije područje ovog planinskog masiva proteže se od Zaljeva ruža u Gironi do rijeke Foix u Barceloni. Sa skromnom nadmorskom visinom koja nikada ne prelazi 800 metara, ovaj se masiv sastoji od deset istaknutih lanaca, uključujući Massís del Garraf, Montgrí, Sierra de Collserola i Massís de l'Ardenya. Tamo se nalazi i slavni Tibidabo (512 m), najviša planina masiva Sierra de Collserola. Katalonski obalni predlanac razdvaja katalonski obalni lanac i središnju depresiju Katalonije. Katalonski obalni predlanac dom je nekoliko planinskih masiva, uključujući dobro poznati Montserrat, koji doseže visinu od 1.236 m.
- **Katalonska središnja depresija:** obuhvaća središnju Kataloniju između katalonskog obalnog lanca i Predpireneja. Visina visoravni varira od 800 do 1.000 m, a ispresijecana je dolinama rijeka kao i osamljenim planinskim masivima. Među tim masivima, Montmeneu (494 m) služi kao primjer jednog od poznatijih izoliranih masiva koji je okružen ravnica. Još dva izolirana planinska masiva koja dijele sličan geološki sustav su Sant Llorenç del Munt (856 m) i Montserrat, a također se nalaze izvan Katalonske depresije.

4.2.1. Planina Montserrat

Smještena 60 kilometara od Barcelone, ovo područje s neobičnim, poluzaobljenim formacijama stijena nalikuje pješčanim dvorcima. Prirodne ljepote ovog područja dodatno su obogaćene njegovim duhovnim značajem. Ovo je mjesto gdje se, prema legendi, svetica zaštitnica Katalonije, Gospa od Montserrata, La Moreneta, pojavila u špilji (Barcelona Turisme, 2024).

Masiv je nastao erozijom tvrdih konglomerata i mekših glinenih i sedimentnih stijena tijekom tisućljeća. Najviši vrh, Sant Jeroni, doseže 1.238 metara nadmorske visine. Masiv je proglašen parkom prirode i prostire se na oko 3.600 hektara, što ga čini idealnim za planinarenje, penjanje i speleologiju, s lokacijama poput špilja Collbató ili Salnitre. Park obiluje prekrasnim prirodnim krajolicima i raznolikom florom i faunom, uključujući vjeverice, divlje koze, divlje svinje, zimzelene hrastove i bijele borove (Barcelona Turisme, 2024).

4.3. Obale Katalonije

Prema podacima Svjetske turističke organizacije (WTO), Europa, s posebnim naglaskom na mediteranske destinacije, ostaje najprivlačnije turističko područje na globalnoj razini.

Analizirajući posebno 1998. godinu, može se istaknuti da je od ukupno 637 milijuna turističkih dolazaka u svijetu, preko 197 milijuna (30,9%) ostvareno u ovom području, što čini skoro trećinu globalnih turističkih kretanja (Dujmović, 2014).

Veliki dio europskih turističkih kretanja, što čini više od polovine ukupnog svjetskog turizma u segmentu ponude i potražnje, realizira se na području Mediterana. Ova regija intenzivno valorizira svoje vodne resurse, posebno more, koje predstavlja ključnu komponentu atraktivnosti turističke ponude (Geić, 2011).

Katalonija, s obalom dugom 580 kilometara i preko 350 uvala i plaža, iznimno je popularna destinacija za sunčanje i odmor na plaži. Ovaj oblik turizma može se upotpuniti bogatom baštinom te brojnim zaštićenim prirodnim područjima u kojima se može uživati uz biciklističke i pješačke staze. Vlada Katalonije je jako posvećena kontroli, prevenciji i poboljšanju obalnih voda i plaža, dok se za čišćenje glavnih plaža svaki dan tijekom ljetne sezone brine svaka općina. Najbolji dokaz toj posvećenosti su marine i plaže koje imaju oznaku Plave zastave (Agència Catalana de Turisme, 2023).

Costa Brava je područje koje se prostire duž 220 km od francuske granice pa do turističkog središta Blanesa, koja se nalazi 60 km sjeveroistočno od Barcelone. Ovaj dio se smatra najrazvijenijim na sredozemnoj obali zbog blizine emitivnih europskih zemalja. Zbog pješčanih plaža, najvažniji oblik ponude je kupališni turizam, pogotovo u južnom dijelu gdje je smještena glavna destinacija, Lloret de Mar. Ostala poznata mjesta su Tossa de Mar, Cadaqués, Pals, Roses i Palamós. Empuriabrava je najvažnije odredište nautičkog turizma (Curić, Glamuzina i Opačić, 2013).

Costa Brava ima ukupno 18 marina i neograničenu ponudu vodenih i nautičkih aktivnosti kao što su jedrenje, ronjenje, katamaran, morski kajak i jedrenje na dasci. U ponudi su i aktivnosti u zraku koje uključuju letove balonom, skakanje padobranom u jednom od padobranskih centara i Skydive Empuriabrava. Costa Brava ima 245 pješačkih plaža i uvala koje su okružene strmim liticama i vegetacijom (Agència Catalana de Turisme, 2023).

Costa de Maresme i Costa Garraf protežu se do Barcelone i odlikuju se strmim stjenovitim obalama i pješčanim plažama. Glavna kupališta su: Mataró, Santa Pola de Mar, Calella i Arenys de Mar. Južno se nalazi Barcelona. Barcelona se, između ostaloga, razvija i kao kupališna destinacija. Južno od Barcelone nalazi se Costa Garraf s kupališnim destinacijama kao što su: Castelldefels i Sitges (Curić, Glamuzina i Opačić, 2013).

Costa Dorada prostire se od granice kotara Barcelone do ušća rijeke Ebro. Poznata kupališta su: Cambrils, Tarragona, Salou, Calafell i Torredembarra. U zaleđu su smješteni gradovi bogati

kulturno-povijesnim spomenicima: Tortosa, Reus, Montblanc i Valls. Tamo se nalaze i prirodni rezervati Ports de Tortosa, Tivissa i Cardó (Curić, Glamuzina i Opačić, 2013).

4.3.1. Lloret de Mar

Lloret de Mar (slika 9) nalazi se na najjužnijem dijelu Costa Brave. Ovaj grad, s bogatom pomorskom tradicijom, danas je jedno od najznačajnijih turističkih središta na obali Girone. Plaže i uvale s čistim morem, u kombinaciji sa zanimljivom povijesnom jezgrom i širokim spektrom smještajnih i zabavnih mogućnosti, čine Lloret de Mar izuzetno atraktivnim. Okrug Selva, gdje se nalazi Lloret de Mar, karakterizira isprekidani obalni reljef s liticama visokim preko 100 metara. Ove granitne stijene uranjaju u Mediteran, stvarajući široke pješčane plaže i uvale s izvanrednim morskim dnom, idealnim za ronjenje. Krajolikom dominiraju guste borove šume koje se protežu sve do plaže, a u njima se nalaze brojne kuće za odmor (Spain.info, 2024).

Slika 9: Plaža Lloret de Mar

Izvor: <https://www.winetourism.com/wine-region/catalonia/> (pristup: 15.07.2024.)

Ugodna temperatura i kvaliteta vode koju Katalonija uživa tijekom cijele godine privlače brojne posjetitelje. Raznovrsna ponuda smještaja još je jedna od atrakcija, kao i veliki broj aktivnosti za slobodno vrijeme. Jedna od njih je šetnja povijesnom jezgrom grada koja zadržava izgled starog primorskog sela. Promenada okuplja modernističke kuće iz 19. stoljeća, dok se na drugim mjestima mogu vidjeti crkva Sant Romà, pustinja Santa Cristina i spomenik Ženi mornaru, Ernesta Maragalla. Crkva Sant Romà potječe iz 1522. godine i ima gotičke i romaničke elemente, dok Santa Cristina dominira plažom sa svojim zgradama koje spajaju

neoklasicizam i barok. Modernizam je prisutan u općini Lloret de Mar u djelima Puiga i Cadafalcha, uključujući samostan La Verge de Gràcia, transept do Sant Pere del Bosc i panteon Costa Macià na groblju Lloret. Na izlazu iz grada, uz plaže poput Santa Cristine, Cala Morisca i Platja de Fenals, stoji rimski grobni toranj iz carskog doba (Spain.info, 2024).

4.4. Zaštićena područja prirode

Više od 30 % teritorija Katalonije može se pohvaliti nekim od oblika posebne zaštite. To uključuje ne samo nacionalne parkove, već i mrežu prirodnih parkova koji se nalaze diljem regije, s morskim i prirodnim rezervatima. Provincijsko vijeće Barcelone upravlja prirodnim zaštićenim područjima, kao i nekoliko prirodnih mjesta od nacionalnog interesa (Agència Catalana de Turisme, 2023).

Katalonija ima samo jedan nacionalni park, a to je Nacionalni park Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. Na popisu parkova prirode Katalonije nalaze se sljedeći parkovi:

- Park prirode Aiguamolls de l'Empordà
- Park prirode od nacionalnog interesa Massís de l'Albera
- Park prirode Alt Pirineu
- Park prirode Cadí-Moixeró
- Park prirode Cap de Creus
- Park prirode Capçaleres del Ter i del Freser
- Park prirode Serra de Collserola
- Park prirode Delta de l'Ebre
- Prirodna područja delte Llobregata
- Djelomični rezervat prirode Mas de Melons
- Prirodno mjesto od nacionalnog interesa u masivu Pedraforca
- Park prirode Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter
- Park prirode Montseny
- Park prirode Montserrat
- Prirodno područje od nacionalnog interesa u Vall del Monestir de Poblet
- Park prirode Ports
- Park prirode Sant Llorenç del Munt i l'Obac
- Park prirode Serra de Montsant
- Park prirode vulkanske zone Garrotxa

4.4.1. Nacionalni park Aigüestortes i Estany de Sant Maurici

Nacionalni park Aigüestortes i Estany de Sant Maurici (slika 10) smješten je u središtu Pirineja te je jedini nacionalni park u Kataloniji. Veći dio teritorija nacionalnog parka uzdiže se iznad 1.000 metara nadmorske visine, s vrhovima višim od 3.000 metara. Park obuhvaća ukupno 14.000 hektara unutar svojih utvrđenih granica i dodatnih 26.000 hektara u okolnom području. 2018. godine park je dobio certifikat kao rezervat i Starlight turističko odredište. Njegove glavne atrakcije su karakteristični visoki planinski meandri, brojna jezera i vrhovi kao što su Montardo i Encantats (Turisme de Catalunya, 2024).

Slika 10: Nacionalni park Aigüestortes i Estany de Sant Maurici

Izvor: <https://peakvisor.com/adm/catalonia.html#geology> (pristup: 20.02.2024.)

Voda je glavni protagonist Nacionalnog parka, s preko 200 jezera, potocima, rijekama, močvarama i slapovima. Ovo područje ima jednu od najvećih koncentracija pirinejskih jezera. Neka od tih jezera nalaze se na dnu dolina, poput Sant Maurici, Llong i Sarradé, dok je većina smještena u visokim ledenjačkim cirkovima kao što su Mangades, Monges, Germer, Contraix i Negre. Park nudi raznovrsne visokoplaninske krajolike Pirineja s bogatom florom. Mata de Valencia d'Àneu najznačajnija je šuma jele na Iberskom poluotoku, s drvećem koje prelazi visinu od 40 metara. Glavna životinja u parku je divokoza, a moguće je vidjeti i vjevericu, svisca, stojaka i kamenjara. Od ptica se ističu orlovi, sove, jastrebi i tetrijebi. Uobičajen pristup središtu parka je kroz sela Espot i Boí. Jedini način dolaska do zaštićenog područja je pješice, biciklom ili ovlaštenim vozilima. Park ima razgranatu mrežu označenih staza i puteva, a moguće ga je posjetiti tijekom cijele godine (Turisme de Catalunya, 2024).

4.4.2. Park prirode Cap de Creus

Park prirode Cap de Creus (slika 11) smješten je na sjeveru Costa Brave i to je prvi pomorsko-kopneni park u Kataloniji, osnovan s ciljem zaštite poluotoka Cape Creus i njegovog morskog okruženja na istočnom kraju Iberijskog poluotoka. Ovaj stjenoviti krajolik obiluje hridima, uvalama i otočićima te ima značajnu podmorsku bioraznolikost. Od ukupne površine parka od 13.843 hektara, kopneni dio obuhvaća 10.780 hektara (900 hektara je rezervat prirode), dok morski dio zauzima 3.064 hektara (835 hektara je rezervat prirode) (Turisme de Catalunya, 2024).

Slika 11: Park prirode Cap de Creus

Izvor: <https://www.turismoencatalunya.es/en/natural-park-Cap-de-Creus.html> (08.07.2024.)

Pla de Tudela jedan je od najljepših dijelova parka prirode Cap de Creus. Njegova jedinstvena geološka konfiguracija stvorila je krajolik prepun jedinstvenih kamenih formacija koje su inspirirale umjetnike poput Salvadora Dalíja. Klima i ljudske aktivnosti u ovom području rezultirale su prevladavanjem grmlja na velikim površinama parka. Najzanimljivije biljke nalaze se uz obalu, uključujući seseli farreny, vrstu koja ne raste nigdje drugdje na svijetu. Među najistaknutijim životinjskim vrstama su gmazovi, morske ptice i grabljivice. U proljeće i jesen, tijekom migracija, rt Creus idealno je mjesto za promatranje ptica. Podmorje je izuzetno bogato, a s obale se mogu vidjeti kitovi u proljeće i dupini tijekom cijele godine. Svjetionik Cap de Creus, izgrađen sredinom 19. stoljeća na temeljima drevne obalne stražarnice, i dalje je u funkciji. S njegove lokacije pruža se pogled na park, a do njega je moguće doći polaskom iz Cadaquésa (Turisme de Catalunya, 2024).

5. UNESCO-ova BAŠTINA U KATALONIJI

Uključivanje međunarodnih organizacija u unapređenje kulturnog turizma vidljivo je kroz različite tematske aspekte. Dok je njihov početni fokus bio na teorijskim aspektima očuvanja kulturne baštine, njihovi naponi su postupno utjecali na obrazovanje turista, što je dovelo do razvoja specijaliziranih programa namijenjenih posebno kulturnim turistima. Ovi programi ne samo da podižu svijest o važnosti očuvanja kulturne baštine, već također promoviraju kulturni turizam kao novi oblik putovanja usmjeren na pronicljive pojedince koji traže jedinstvena iskustva. Značajne međunarodne organizacije poput UNESCO-a, Europske unije, Vijeća Europe i sl. svojim radom ističu važnost materijalne i nematerijalne kulture (Jelinčić, 2009).

Osnovan 16. studenoga 1945. godine, UNESCO služi kao specijalizirana agencija Ujedinjenih naroda, usredotočujući se na pitanja intelekta i etike unutar područja znanosti, obrazovanja i kulture. U 1980-ima, UNESCO je proširio svoj doseg na komunikacije. Uz 193 zemlje članice i jedanaest pridruženih zemalja, UNESCO ima sjedište u Parizu i djeluje kroz šezdesetak ureda i instituta diljem svijeta (Valčić, 2018).

Valčić (2018) prema Prenticeu (1993) definira da u turizmu koncept baštine obuhvaća ne samo prirodne pejzaže, građevine, artefakte i kulturne tradicije, već i nematerijalne aspekte poput priča i metafora koje se prenose kroz generacije. To uključuje sve elemente koji najbolje predstavljaju turistički proizvod.

Svjetske destinacije kulturne baštine često se ističu estetskim, kulturnim i povijesnim vrijednostima, zajedno s turističkom infrastrukturom i atraktivnim interpretacijama koje poboljšavaju iskustvo posjetitelja. No, ne uživaju sve atrakcije jednaku popularnost. Neke privlače više posjetitelja zbog svoje veće vidljivosti i autentičnosti. Ključ uspjeha leži u održivom razvoju kulturnog turizma kroz jedinstvene prezentacije i edukativne interpretacije (Valčić, 2018).

Danas se baština smatra ključnom i brzo rastućom komponentom turizma. Osim estetske i simboličke vrijednosti, baština ima i ekonomsko-turistički potencijal, omogućavajući stvaranje prihoda kroz turizam. Kao turistički resurs, kulturna baština potiče gospodarski razvoj, privlači investicije te povećava zaposlenost i prihode lokalnog stanovništva. Također, potiče očuvanje i obnovu kulturne baštine, profesionalizaciju sektora, obuku stručnjaka u različitim područjima te revitalizaciju tradicija, zanata, rituala, svečanosti i folklornih manifestacija (Valčić, 2018).

5.1. Materijalna baština pod zaštitom UNESCO-om

Materijalni aspekt kulture odnosi se na izraze koji su razmjenjivi i opipljivi, kao što su crkve, artefakti, domovi, lijepe umjetnine, potrošna dobra i arheološka nalazišta. Materijalna kultura može se promatrati kao prijelazno područje između okoliša i ljudi, na koje djelovanje ljudi može izazvati negativne učinke. Također, materijalni aspekti kulture mogu se pronaći i pod vodom, kao što su ostaci starih brodova diljem obale (Valčić, 2018).

Na UNESCO-vom popisu materijalne kulturne baštine Katalonije nalaze se sljedeća dobra:

- 1. Djela Antonija Gaudija:** Na listu su uvrštena 1984. godine, a posljednja značajna izmjena granica bila je 2005. godine. Antonio Gaudi y Cornet (1852. – 1926.) bio je arhitekt začetnik neokatalonskog stila. Njegove građevine karakterizira osebujan i maštovit stil koji je utjecao na arhitekturu javnih i rezidencijalnih zgrada početkom 20. stoljeća. Na popisu se nalazi sedam njegovih djela, a najviše se ističe Sagrada Familia. Od ostalih djela na popisu su: Colonia Güell, palača Güell, Casa Batlló, perivoj Güell, Casa Vicens, stambeni blok Casa Milá (Kladarin, Grabovac i Somek, 2021).
- 2. Samostan Poblet:** Na listu je uvršten 1991. godine. Ovaj cistercitski samostan osnovan je 1151. godine. Njegovo puno ime je Santa Maria de Poblet. U njegovom središtu smještena je crkva koja je izgrađena u 12. stoljeću te cijeli ovaj kompleks predstavlja jedan od najboljih primjera katalonske crkvene arhitekture. U svoje doba bio je važno kulturno središte te je služio kao utvrđena kraljevska palača i rezidencija aragonskih i katalonskih kraljeva (Grabovac, 2013).
- 3. Palau de la Musica Catalana i bolnica de Sant Pau – Barcelona:** Na listu su uvrštene 1997. godine, a do manje izmjene došlo je 2008. godine. Ove dvije zgrade djela su arhitekta Lluisa Domènecha i Montanera s početka 20. stoljeća. Palau de la Musica Catalana prostrana je i raskošna građevina s čeličnom konstrukcijom koju su ukrasili vodeći dizajneri onog doba. Bolnica de Sant Pau prilagođena je svojoj svrsi, ali je podjednako estetski zanimljiva i raskošna. Ove građevine uvrštene su na popis kao remek-djela pokreta art nouveau koji se najviše razvijao početkom 20. stoljeća te predstavljaju važan doprinos arhitektonskom nasljeđu Barcelone (Grabovac, 2013).
- 4. Arheološki kompleks Tàrraco:** Na listu je uvršten 2000. godine. Rimljani su 218. g. pr. Kr. okupirali staro ibersko naselje te su podignuli brojne nove utvrde i građevine. Tàrraco je zapravo današnja Tarragona. Tàrraco je u kratkom vremenu postao glavno trgovačko i administrativno središte rimske Španjolske. Iz rimskog doba ostali su sačuvani neki ostaci foruma, tzv. Augustove palače, amfiteatra, hramova i kazališta. Ostao je sačuvan i dvokatni

akvadukt koji vjerojatno datira iz Augustova doba. Nedaleko od grada nalazi se tzv. slavoluk Licinija Sure i ostaci Scipionova mauzoleja s mozaicima iz 3. stoljeća. Ostaci Tárraca svjedoče o ljepoti i snazi ovog grada čija je arhitektura i izgled utjecao na gradnju sličnih prijestolnica diljem Rimskog Carstva (Kladarin, Grabovac i Somek, 2021).

- 5. Katalonske romaničke crkve u Vall de Boí:** Na listu su uvrštene 2000. godine. Vall de Boí zapravo je uska dolina na rubu Pireneja na čijem području su izgrađene brojne crkve između 11. i 14. stoljeća. U devet najreprezentativnijih crkava nalazile su se freske, a one se danas čuvaju u muzeju katalonske umjetnosti u Barceloni. Ove crkve dobar su primjer vrhunca razvoja romaničke umjetnosti i kulture, kao i njenog daljnjeg širenja utjecaja diljem srednjovjekovne Europe. Crkve koje se nalaze u ovoj dolini sačuvane su u skoro pa nepromijenjenom seoskom krajoliku te su jedinstvene zbog svoje cjelovitosti i autentičnosti (Kladarin, Grabovac i Somek, 2021).
- 6. Špiljska umjetnost mediteranskog bazena na Pirenejskom poluotoku:** Na listu je uvrštena 1998. godine. Najveći broj primjera prapovijesne špiljske umjetnosti u Europi pronađen je na području Pirenejskog poluotoka. Najstarije slike, za koje se smatra da su stare između 20.000 i 10.000 g. pr. Kr., pronađene su na području Santandera. Na njima su većinom prikazani ljudi, scene iz lova i životinje. Slike koje su pronađene veoma su važne zbog osvjetljavanja činjenica o kulturnom razvoju i načinu života ljudi u prapovijesnom razdoblju (Grabovac, 2013).

5.1.1. Sagrada Familia

Krajem 1881. godine, Associació des Devotos de San José, koju je osnovao izdavač i knjižar don José Maria Bocabella i Verdaguer, kupila je zemljište za izgradnju crkve u središtu Barcelone, u predjelu Eixample. Ovo područje, omeđeno ulicama Carrer de Mallorca, Carrer de Marina, Carrer de Provença i Carrer de Cerdanya, predstavlja najveći blok u tom dijelu grada. Dana 19. ožujka 1882. godine, postavljen je prvi kamen temeljac za crkvu. Projekt je izradio biskupijski arhitekt Francesc de Paula Villar, koji je ubrzo odustao od daljnjeg rada. Gaudí je preuzeo gradilište 3. studenoga 1883. godine, u trenutku kada su bili izvedeni samo iskopi za kriptu i nosivi elementi do polovice njihove visine. Nastavio je razvijati projekt u skladu s radom svoga prethodnika, a kriptu je dovršio 1891. godine (Contri, 2008).

Pročelje crkve Sagrada Familia (slika 12) jedno je od dva transepta, poznato kao istočno krilo ili krilo Kristova rođenja. Drugo krilo, glavno pročelje i apsida, koja čini najveći dio ove monumentalne građevine, još nisu dovršeni. Kad je Gaudí preuzeo radove, dovršena je bila samo kripta ispod apsida. Gaudí je i ovdje koristio svoju tipičnu metodu rada - umjesto da

unaprijed izradi kompletan nacrt, izradio je okvirne skice, a zatim improvizirao i dodavao detalje tijekom izgradnje. Od samog početka odlučio je ne slijediti neogotičke konvencije. Premda je crkva trebala biti izgrađena u obliku latinskog križa i u gotičkom stilu, Gaudí je jasno pokazao da će koristiti isključivo svoj jedinstveni vizualni jezik. Najvažnija inovacija na ovoj građevini su četiri visoka konična tornja, koji predstavljaju apostole: Barnabu, Mateja, Šimuna Petra i Judu (Van Zandt, 1988).

Slika 12: Katedrala Sagrada Familia

Izvor: <https://peakvisor.com/adm/catalonia.html#geology> (20.02.2024.)

Gaudí je dizajnirao crkvu imponantnih dimenzija (unutarnja dužina iznosi 90 metara, transept 60 metara, a brodovi 45 metara). Svako od tri pročelja posvećeno je različitim temama: istočno Rođenju, zapadno Muci, a južno Slavi, i svako od njih ima četiri zvonika. Predviđeno je ukupno osamnaest tornjeva, ali samo njih osam je potpuno dovršeno. Radio je na ovoj crkvi sve do svoje smrti, s uvjerenjem da trenutni nedostatak novca omogućuje detaljno proučavanje svih rješenja problema koji se pojavljuju. Također, siromaštvo donosi eleganciju, a elegancija je uvijek bogata u raskoši. Gaudí je bio svjestan da će trebati mnogo vremena za dovršetak crkve, kao što je bio slučaj sa svim velikim djelima. Stoga je odlučio u cijelosti izgraditi pročelje Rođenja, umjesto da nastavi s horizontalnim segmentima prema tadašnjem običaju (Contri, 2008).

5.2. Nematerijalna baština pod zaštitom UNESCO-ova

Nematerijalni aspekti odnose se na procese koji utjelovljuju tradicionalnu praksu, kao što su norme, tradicionalni rituali, ceremonije, kulturni identitet, plesovi, vjerovanja i vrijednosti. Oni društvu daju oblik i značenje kojima se ono razlikuje od nekog drugog društva. Simbolički elementi kulture razlikuju se od kulture do kulture jer definiraju što pojedinci moraju znati ili vjerovati da bi se ponašali na način koji određeno društvo smatra prihvatljivim. Kao takvi, daju okvir za funkcioniranje društva i prihvatljivo ponašanje njegovih članova (Valčić, 2018).

Na UNESCO-ovom popisu nematerijalne kulturne baštine Katalonije nalaze se sljedeća dobra:

- 1. Patum od Berge:** Upisan je 2008. godine na Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva. Ovo je najpoznatiji festival u gradu Berga. Slavi se pet dana oko blagdana Tijelova, kombinirajući vatru, glazbu i ples. Festival započinje u srijedu uoči Tijelova s povorkama koje najavljuju početak. U četvrtak ujutro, na dan Tijelova, započinje još jedna povorka nakon koje slijedi misa u župnoj crkvi Svete Eulalije. Prvi Patum zove se Lucimiento Patum te se slavi oko dvanaest sati poslijepodne, a to je zapravo svečana predstava koja završava plesom od Tirabola. Noću se slavi Patum Completa. Djeca imaju svoj Patum u petak, u subotu se održavaju parade i sardana, a u nedjelju se održavaju iste predstave kao i u četvrtak (Tourism in Catalonia, 2024).
- 2. Ljudski tornjevi:** Upisani su 2010. godine na Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva. Ljudski tornjevi, poznati i kao castelleri, potječu iz pokrajine Tarragona, koja je poznata po ovim svečanostima gdje grupe muškaraca stoje jedni drugima na ramenima kako bi napravili što viši ljudski toranj. Razmjestaj tornja ovisi o broju muškaraca koji čine bazu. Ekipe se često nazivaju prema svom rodnom gradu i nose slične boje. Anxaneta je naziv za malo dijete koje treba proći uspon do vrha gdje radi znak križa. Ekipe se natječu tijekom cijele godine na glavnim blagdanima pokrajine. U gradu Vilafranca del Penedés natječu se 30. kolovoza na Sant Felixa. 23. rujna natječu se u gradu Tarragona na Santa Teclu. Krajnji im je izazov pobjeda na kraju sezone na dan sv. Uršule, 21. listopada, kada se ekipe iz cijele Katalonije okupljaju na gradskom trgu (Williams, 2010).
- 3. Festivali vatre uz ljetni solsticij u Pirinejima:** Upisani su 2015. godine na Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva. Ovim festivalom se u različitim dijelovima Aragona i Katalonije slavi dolazak ljeta. Još je poznat i kao Fallas del Pirineo. Ovisno o tradiciji pojedinog sela, sudionici festivala spuštaju se s najviših točaka

plešući, noseći baklje u plamenu kojima po zraku crtaju oblike vatrom ili paleći krijes na seoskom trgu. Ovo su obredi koji se prenose generacijama. Ovisno o području na kojem se održava, simbolizira prelazak u zrelo doba, plodnost ili pročišćenje (Spain.info, 2024).

- 4. Umijeće suhozida, znanja i tehnike:** Upisano je 2018. godine na Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva. Umijeće suhozida uključuje iskustva i znanja koja su vezana uz gradnju kamenih konstrukcija tako da se kamenje slaže jedno na drugo bez uporabe dodatnih materijala, osim ponekad suhe zemlje. Suhozidne građevine nalaze se u većini ruralnih područja, većinom na strmim mjestima, izvan ili unutar naseljenih prostora (UNESCO, 2024).

6. ISTRAŽIVANJE O POZNAVANJU TURISTIČKOG PROIZVODA KATALONIJE I POSJETITELJSKIH PREFERENCIJA

U prethodnom poglavlju opisani su osnovni pojmovi te sociokulturne karakteristike Katalonije; navedeno je devet turističkih brandova Katalonije; opisani su neki popularni posebni oblici turizma; navedeni su prirodni resursi Katalonije, kao što su reljef, klima, obale Katalonije te zaštićena područja prirode. Uz to, nabrojana je i opisana materijalna i nematerijalna UNESCO-ova baština Katalonije. U nastavku će biti prikazani rezultati istraživanja o poznavanju turističkog proizvoda Katalonije i preferencija posjetitelja.

6.1. Metodologija ispitivanja

Katalonija je jedna od najatraktivnijih turističkih destinacija Španjolske koja svake godine privlači milijune posjetitelja zbog svoje bogate kulturne baštine, prekrasnih plaža, gastronomske ponude te dinamičnog urbanog života. Kako bi se bolje razumjeli razlozi zbog kojih turisti biraju Kataloniju te kako bi se unaprijedile usluge koje se pružaju, bitno je dublje istražiti njihove motive, potrošnju i preferencije. Predmet istraživanja je utvrditi što ispitanici znaju o samoj Kataloniji te o njezinim turističkim resursima i lokalitetima. Također, žele se analizirati motivi odlaska te koje su turističke destinacije i dijelovi Katalonije ispitanicima privlačniji. Uz to, želi se utvrditi koliko su novčanih sredstava ispitanici zapravo spremni izdvojiti na putovanje u Kataloniju. Ciljevi istraživanja su identificirati koliko su ispitanici upoznati s Katalonijom kao međunarodnom turističkom destinacijom. Kroz istraživanje ispitat će se koji bi motiv njih potaknuo na odlazak u Kataloniju, odnosno koji su to turistički resursi, atrakcije, lokaliteti i usluge na koje bi izdvojili vrijeme tijekom boravka u Kataloniji. Također će se utvrditi preferencije ispitanika u vezi sa smještajem, vremenom dolaska, vrstom prijevoza, dužinom boravka i sličnim pokazateljima.

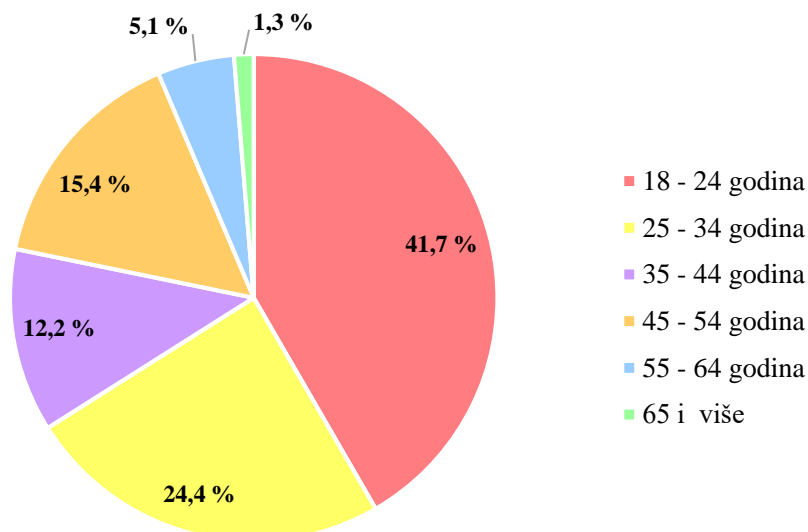
U radu je provedeno opisno istraživanje primjenom metode ispitivanja jer to najbolje odgovara ciljevima istraživanja, te su podaci prikupljeni brzo i bez nastanka popratnih troškova. Za potrebe ispitivanja korišten je anketni upitnik u aplikaciji Google Forms u razdoblju od 8. svibnja do 16. svibnja 2024. godine. Istraživanje je provedeno na namjernom prigodnom uzorku od 156 ispitanika. Podaci su obrađeni korištenjem Excel softvera za obradu podataka.

6.2. Karakteristike uzorka

Od ukupno 156 ispitanika, 84 % pripadalo je ženskoj populaciji, dok je 16 % pripadalo muškoj populaciji. Grafikon 1 prikazuje dobnu strukturu ispitanika, pri čemu najveći udio (41,7

%) čine ispitanici u dobi od 18 do 24 godine. Slijedi dobna skupina od 25 do 34 godine s 24,4 %, zatim skupina od 45 do 54 godine s 15,4 %. Dobna skupina od 35 do 44 godine predstavlja 12,2 % ispitanika, dok 5,1 % čine ispitanici u dobi od 55 do 64 godine. Najmanji udio, 1,3 % čine stariji od 65 godina.

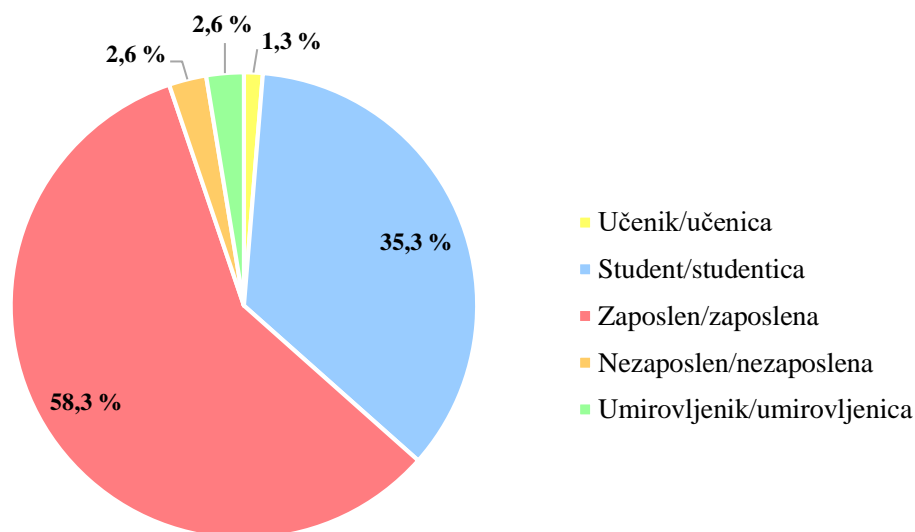
Grafikon 1: Dobna struktura ispitanika

Izvor: Izrada autora

Prema stupnju obrazovanja, većina ispitanika (50,6 %) završila je srednju školu. Diplomski studij završilo je 20,5 % ispitanika, dok je 19,2 % ispitanika završilo preddiplomski studij. Poslijediplomski studij završilo je 7,7 % ispitanika, a osnovnu školu 1,9 % ispitanika. Grafikon 2 prikazuje trenutni status ispitanika. Najveći dio ispitanika je zaposlen (58,3 %), dok 35,3 % čine studenti. Umirovljenici i nezaposlene osobe čine po 2,6 %, dok su učenici najmanje zastupljeni s 1,3 %.

Grafikon 2: Trenutni status ispitanika

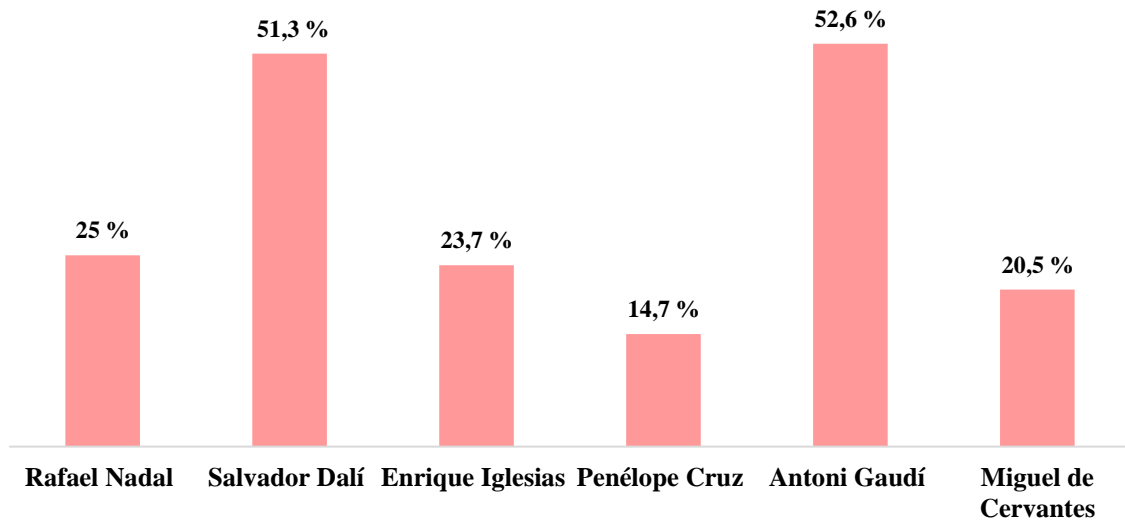
Izvor: Izrada autora

6.3. Rezultati istraživanja

Na pitanje o glavnom gradu Katalonije, 83,3 % ispitanika ispravno je odgovorilo da je to Barcelona. Međutim, 9 % je mislilo da je to Sevilla, dok su Girona, Madrid i Tarragona svaki dobili po 2,6 % glasova. Na pitanje koji se turistički resursi Španjolske nalaze u Kataloniji, bilo je ponuđeno sedam odgovora, a od njih su četiri bila točna: Costa Brava, Pireneji, Sagrada Familia te Montserrat. Najviše ispitanika odabralo je Sagrada Familiu (72,4 %), zatim Costa Bravu (41 %), Montserrat (34 %) i Pireneje (27,6 %). Međutim, neki ispitanici odabrali su netočne opcije: Plaza Mayor (20,5 %), La Giralda (16 %) i Alhambra (11,5 %).

Grafikon 3 prikazuje koliko ispitanici znaju o poznatim osobama koje potječu iz Katalonije. Točni odgovori su Salvador Dalí i Antoni Gaudí, dok su ostale poznate osobe iz drugih dijelova Španjolske, ali nisu iz Katalonije. Salvadora Dalíja prepoznalo je 51,3 % ispitanika, a Antonija Gaudíja 52,6 %. Rafael Nadal dobio je 25 % glasova, Enrique Iglesias 23,7 %, Miguel de Cervantes 20,5 %, a Penélope Cruz 14,7 %.

Grafikon 3: Prepoznavanje poznatih osoba podrijetlom iz Katalonije

Izvor: Izrada autora

Na pitanje o službenim jezicima u Kataloniji, od ponuđenih pet odgovora tri su bila točna: španjolski, katalonski te aranski. Španjolski je odabralo 92,9 % ispitanika, katalonski 80,8 %, dok je svega 14,7 % znalo da je aranski jedan od službenih jezika Katalonije. Francuski je odabralo 11,5 %, a engleski 6,4 % ispitanika. Na pitanje o političkom statusu Katalonije unutar Španjolske, 53,2 % ispitanika je točno odgovorilo da je to autonomna zajednica. Provinciju je odabralo 32,1 % ispitanika, dok su nezavisna država i kolonija dobile po 6,4 % odgovora, a federacija 1,9 %.

Na pitanje o prepoznavanju turističkog lokaliteta na slici, 69,9 % ispitanika prepoznalo je da je riječ o Sagrada Familiji, dok je 27,6 % odabralo Katedralu u Barceloni, 1,9 % Casa Batlló, a 0,6 % Samostan Poblet. Kada su ocjenjivali privlačnost Sagrada Familije na skali od 1 do 5, 67,9 % ispitanika dalo je ocjenu 5, 20,5 % ocjenu 4, 9,6 % ocjenu 3, 1,3 % ocjenu 2, a 0,6 % ocjenu 1. 94,9 % ispitanika odgovorilo je da bi posjetilo Sagrada Familiju, dok je 5,1 % odgovorilo da ne bi posjetilo navedeni lokalitet.

Tablica 1 prikazuje koliko ispitanici smatraju da su Hrvati upoznati s turističkim atrakcijama i aktivnostima Katalonije na skali od 1 do 5, pri čemu 1 označava "nisu upoznati", a 5 "izrazito su upoznati". Ocjenu 1 dalo je 29,5 % ispitanika, ocjenu 2 njih 26,3 %, ocjenu 3 njih 32,7 %, ocjenu 4 je dalo 10,3 %, a ocjenu 5 samo 1,3 %. Tablica 1 također pokazuje kako su ispitanici ocjenjivali svoje vlastito poznavanje turističkih atrakcija i aktivnosti Katalonije pomoću skale od 1 do 5, pri čemu 1 označava „nisam upoznat/a“, a 5 „izrazito sam upoznat/a“. 33,3 % ispitanika dalo je ocjenu 1, 22,4 % ocjenu 2, 19,9 % ocjenu 3, 13,5 % ocjenu 4, dok je 10,9 %

ispitanika smatralo da je njihovo poznavanje turističkih atrakcija i aktivnosti Katalonije za ocjenu 5.

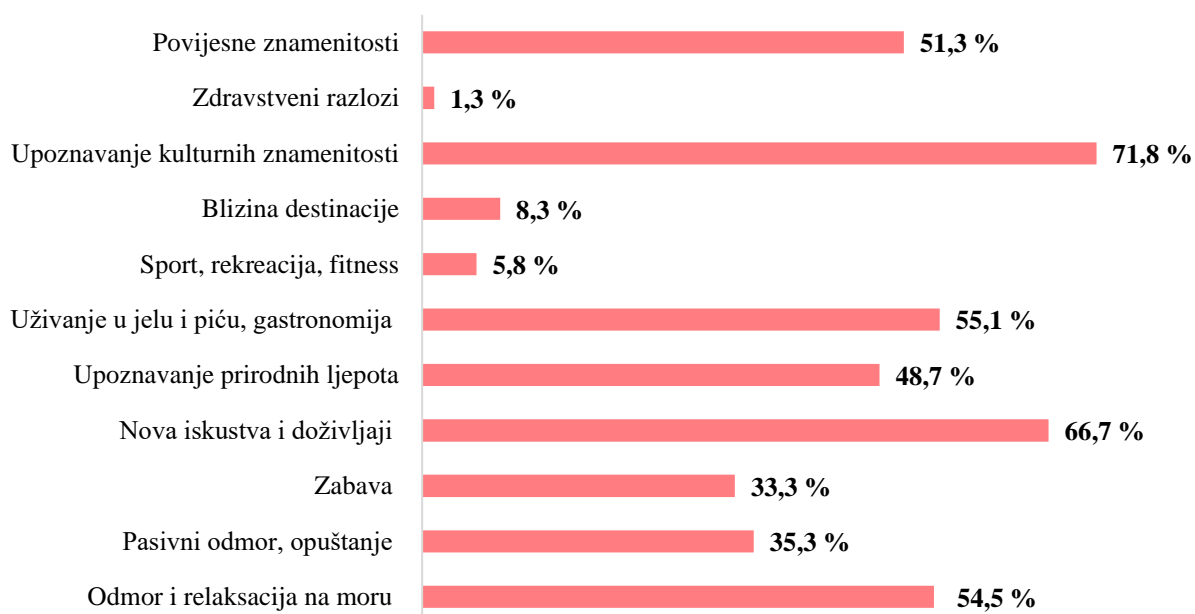
Tablica 1: Ocjene ispitanika na sljedeća pitanja

TVRDNJA	1	2	3	4	5
Smatrate li da su Hrvati upoznati s turističkim atrakcijama i aktivnostima Katalonije?	46 (29,5 %)	41 (26,3 %)	51 (32,7 %)	16 (10,3 %)	1 (1,3 %)
Smatrate li da ste Vi upoznati s turističkim atrakcijama i aktivnostima Katalonije?	52 (33,3 %)	35 (22,4 %)	31 (19,9 %)	21 (13,5 %)	17 (10,9 %)

Izvor: Izrada autora

Na pitanje jeste li posjetili koji dio Katalonije, 71,8 % ispitanika odgovorilo je ne, a 28,2 % odgovorilo je da. Grafikon 4 pokazuje motive ispitanika za odlazak u Kataloniju. Motivi s najviše odgovora pa do najmanje idu ovim redoslijedom: upoznavanje kulturnih znamenitosti; nova iskustva i doživljaji; uživanje u jelu i piću, gastronomija; odmor i relaksacija na moru; povijesne znamenitosti; upoznavanje prirodnih ljepota; pasivni odmor i opuštanje; zabava; blizina destinacije; sport, rekreacija i fitness, a na posljednjem mjestu su zdravstveni razlozi.

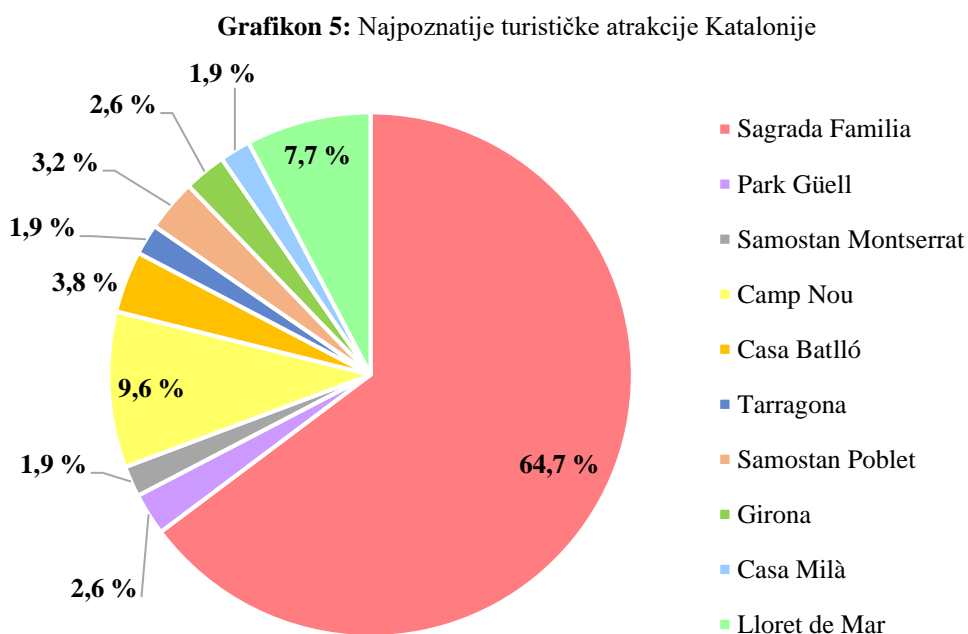
Grafikon 4: Motivi ispitanika za odlazak u Kataloniju

Izvor: Izrada autora

Na pitanje koje su prve dvije asocijacije ispitanika kada pomisle na Kataloniju, najčešći odgovor bio je Barcelona s 86,5 %, zatim Sagrada Familia s 48,1 %. F.C. Barcelona (Camp Nou) asociira 37,8 % ispitanika, dok 23,7 % Kataloniju povezuje s plažama i obalom. Antoni Gaudí je asocijacija za 20,5 % ispitanika, gastronomija za 7,7 %, Montserrat za 5,1 %, a ljudski tornjevi za 3,2 %.

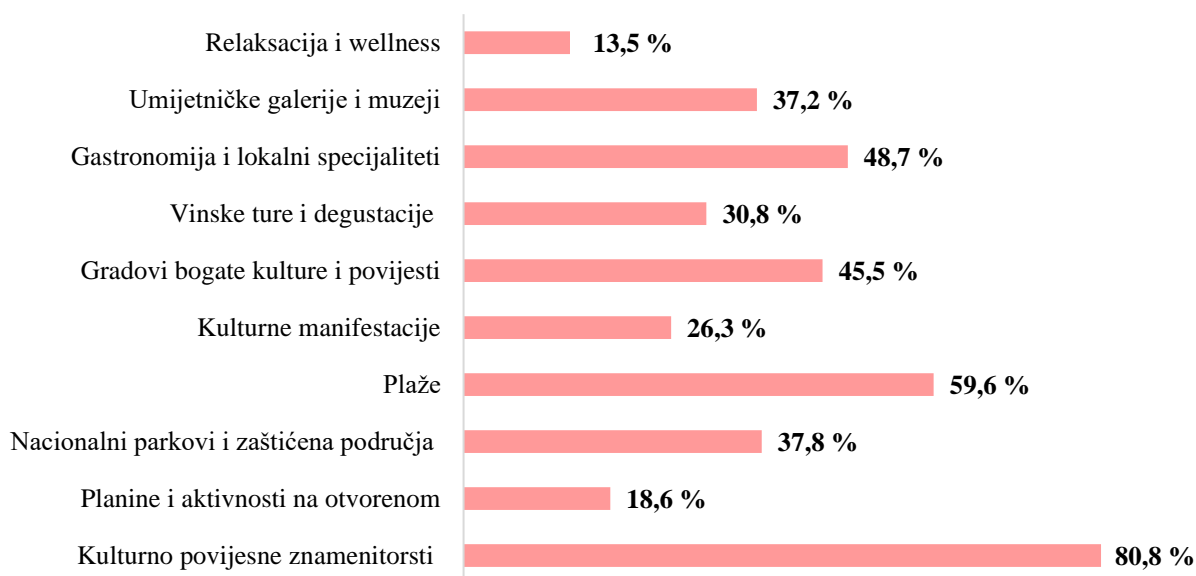
Grafikon 5 pokazuje koje su turističke atrakcije Katalonije najpoznatije prema mišljenju ispitanika. Na prvom mjestu je Sagrada Familia s 64,7 % odgovora, zatim slijede Camp Nou (9,6 %), Lloret de Mar (7,7 %), Casa Batlló (3,8 %), Samostan Poblet (3,2 %). Po 4 glasa, odnosno 2,6 %, imaju Park Güell i Girona, te po tri glasa odnosno 1,9 %, imaju Samostan Montserrat, Tarragona i Casa Milà.

Izvor: Izrada autora

Grafikon 6 pokazuje koje atrakcije i aktivnosti bi ispitanici najviše htjeli posjetiti tijekom posjeta Kataloniji. Najviše odgovora imaju kulturno-povijesne znamenitosti s 80,8 % odgovora. Slijede plaže (59,6 %), gastronomija i lokalni specijaliteti (48,7 %), gradovi bogate kulture i povijesti (45,5 %), nacionalni parkovi i zaštićena područja (37,8 %), umjetničke galerije i muzeji (37,2 %), vinske ture i degustacije (30,8 %), kulturne manifestacije (26,3 %), planine i aktivnosti na otvorenom (18,6 %) te najmanje glasova imaju relaksacija i wellness (13,5 %).

Grafikon 6: Atrakcije i aktivnosti ispitanika tijekom posjeta Kataloniji

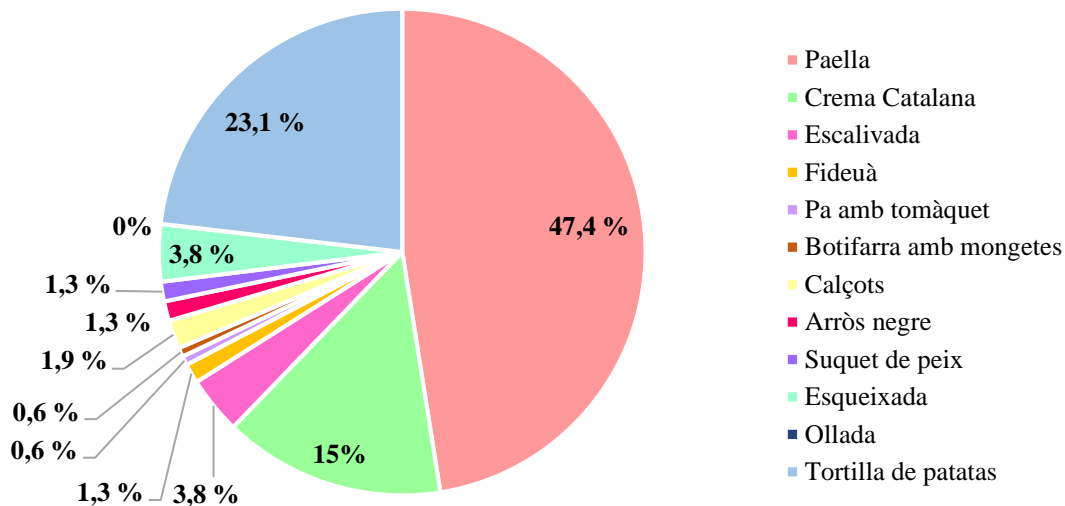
Izvor: Izrada autora

Odgovor na pitanje koliko su ispitanici upoznati s gastronomskom ponudom Katalonije prikazan je pomoću skale od 1 do 5, pri čemu 1 označava „nisam upoznat/a“, a 5 „izrazito sam upoznat/a“. Najveći dio ispitanika, njih 44,2 %, dao je ocjenu 1, dok je 22,4 % ispitanika dalo ocjenu 2. Ocjenu 3 dalo je 16,7 % ispitanika, ocjenu 4 njih 12,8 %, dok je 3,8 % ispitanika smatralo da je njihovo poznavanje gastronomske ponude Katalonije za ocjenu 5.

Na pitanje koja jela i pića bi ispitanici htjeli probati tijekom posjeta Kataloniji, najviše odgovora je bilo za paellu, koju bi željelo probati 55,1 % ispitanika. Slijede tapasi (51,3 %), crema Catalana (48,7 %), sangria (37,8 %), escudella (32,1 %), vino (31,4 %), cava (22,4 %), vermut (20,5 %) te najmanje glasova ima fuet (18,6 %).

Grafikon 7 prikazuje koje je katalonsko jelo po mišljenju ispitanika najpoznatije. Prema ispitanicima, paella je najpoznatije jelo s 47,4 % glasova, zatim slijedi tortilla de patatas s 23,1 % te crema Catalana s 14,7 %. Escalivada i esqueixada dobili su po 3,8 % glasova, calçots 1,9 %, dok fideuà, arròs negre i suquet de peix imaju po 1,3 % glasova. Pa amb tomàquet i botifarra amb mongetes dobili su po jedan glas (0,6 %), dok ollada nije dobila nijedan glas.

Grafikon 7: Najpoznatija jela Katalonije

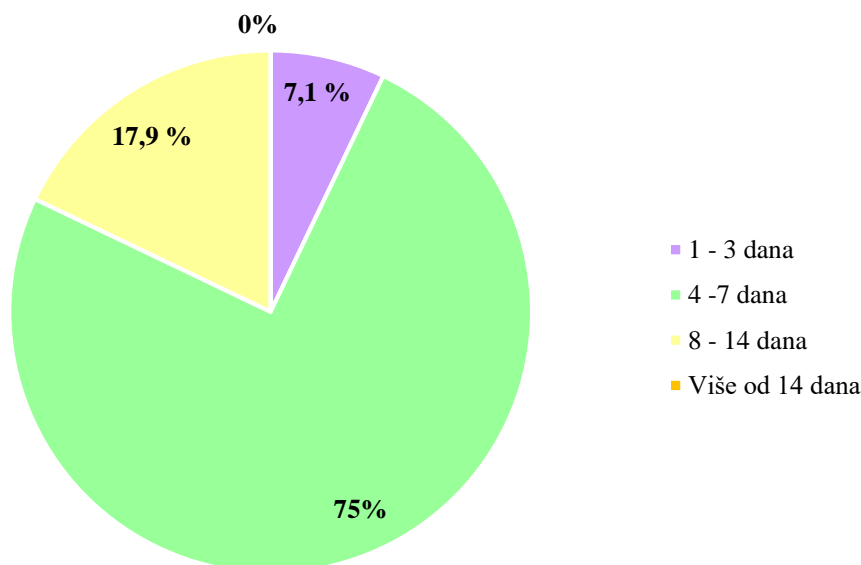

Izvor: Izrada autora

Na pitanje koje sredstvo prijevoza bi koristili za putovanje u Kataloniju, 84 % ispitanika odabralo je zrakoplov, 7,1 % osobni automobil, 4,5 % autobus, 1,9 % plovilo, 1,3 % vlak, dok su kamper i dolazak pješice dobili po jedan glas, što je 0,6 %.

Na pitanje koju vrstu smještaja bi odabrali, većina ispitanika, njih 67,3 % odabrala bi hotel, 21,2 % bi odabralo apartman, 5,8 % kuću za odmor, 3,8 % hostel, 1,3 % kamp, dok je 0,6 % ispitanika odabralo pansion. Grafikon 8 pokazuje koliko dana bi ispitanici izdvojili za putovanje u Kataloniju. Većina ispitanika, njih 75 %, ostalo bi 4 - 7 dana, 17,9 % bi ostalo 8 - 14 dana, 7,1 % bi ostalo 1 - 3 dana, dok nitko ne bi ostao više od 14 dana.

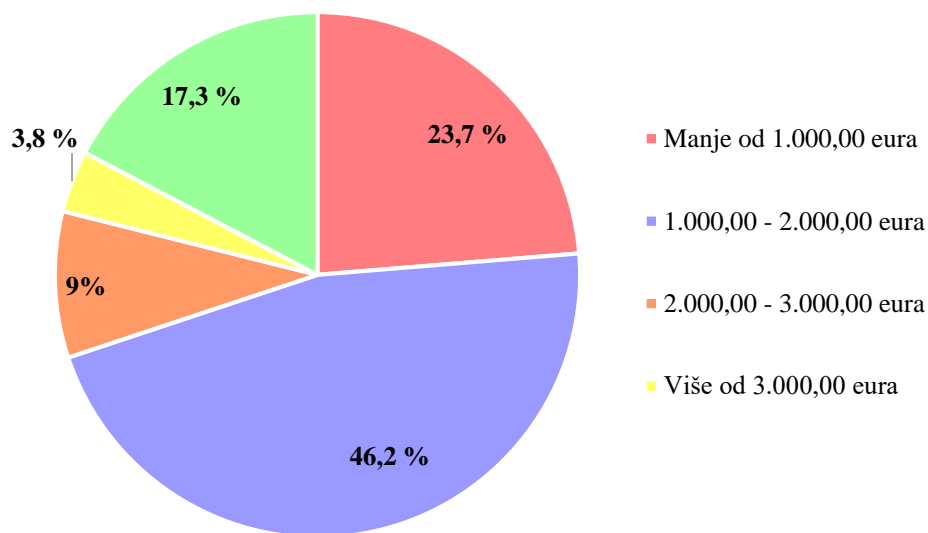
Grafikon 8: Dani boravka ispitanika u Kataloniji

Izvor: Izrada autora

Grafikon 9 prikazuje koliko bi novčanih sredstava ispitanici izdvojili na putovanje u Kataloniju. Najveći broj ispitanika, njih 46,2 %, izdvojilo bi između 1.000,00 i 2.000,00 eura. Manje od 1.000,00 eura izdvojilo bi 23,7 % ispitanika. Odgovor "nisam siguran/sigurna, ovisi o destinaciji i aktivnostima" odabralo je 17,3 % ispitanika. Iznos između 2.000,00 i 3.000,00 eura izdvojilo bi 9 % ispitanika, dok bi samo 3,8 % ispitanika izdvojilo više od 3.000,00 eura za putovanje u Kataloniju.

Grafikon 9: Novčana sredstva koje bi ispitanici izdvojili na putovanje u Kataloniju

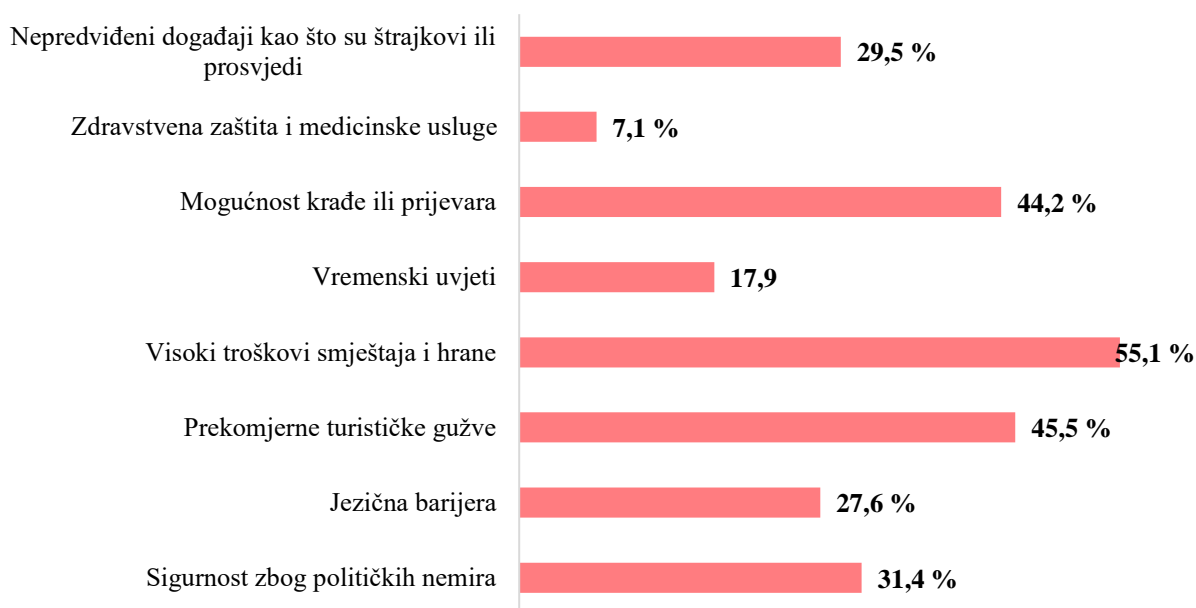

Izvor: Izrada autora

Na pitanje koji oblik kretanja po Kataloniji bi ispitanici odabrali, najviše ih je odgovorilo pješaćenje (59,6 %), zatim metro sustav (48,1 %), autobus (32,7 %), najam osobnog automobila (27,6 %), turistički autobus (25,6 %), tramvaj (24,4 %), taksi (21,2 %), 18,6 % ispitanika je odgovorilo najam bicikla te 4,5 % je odabralo skuter/motocikl kao svoj odgovor. Na pitanje o načinu organizacije putovanja, 60,3 % ispitanika odabralo bi vlastitu organizaciju, 37,8 % turističku agenciju, a 1,9 % turoperatora.

Grafikon 10 prikazuje koje bi to bile najveće prepreke ispitanika prilikom putovanja u Kataloniju. Kao najveću prepreku, 55,1 % ispitanika odgovorilo je visoki troškovi smještaja i hrane, 45,5 % prekomjerne turističke gužve, a 44,2 % mogućnost krađe ili prijevare. Sigurnost zbog političkih nemira zabrinjava 31,4 % ispitanika, dok 29,5 % brine o nepredviđenim događajima poput štrajkova ili prosvjeda. Jezičnu barijeru kao prepreku vidi 27,6 % ispitanika, vremenske uvjete 17,9 %, dok najmanje ispitanika, njih 7,1 %, smatra da su zdravstvena zaštita i medicinske usluge najveća prepreka.

Grafikon 10: Prepreke ispitanika tijekom putovanja ispitanika u Kataloniju

Izvor: Izrada autora

6.4. Ograničenja istraživanja

Kao jedno od najvažnijih ograničenja istraživanja potrebno je istaknuti spol ispitanika s obzirom na to da je 84 % ispitanika ženskog spola. Zatim, broj ispitanika predstavlja ograničenje s obzirom na to da bi uključenost većeg broja ispitanika dala pouzdanije rezultate. Još jedno ograničenje je prekomjerna ili nedovoljna zastupljenost određene dobne skupine, odnosno 41,7 % ispitanika čine osobe koje pripadaju dobnoj skupini 18 – 24 godine, dok svega 5,1 % čine oni u dobnoj skupini 55 – 64 godine. Istraživanje bi bilo pouzdanije ako bi u njemu sudjelovao podjednak broj ispitanika iz svih dobnih skupina. Prema tome, provođenje online ankete može biti ograničenje zbog toga što neke demografske skupine, osobito starije osobe, možda nisu dovoljno vješte u korištenju digitalnih alata. To može dovesti do iskrivljenja rezultata jer se njihovi stavovi i mišljenja neće u potpunosti zastupati. Upotreba alternativnih metoda istraživanja, poput telefonskih intervjuа ili anketa licem u lice, mogla bi pružiti pouzdanije rezultate jer bi omogućila uključivanje šireg kruga ispitanika, uključujući one koji se ne snalaze s tehnologijom.

7. ZAKLJUČAK

Katalonija, sa svojom bogatom kulturnom baštinom, raznolikim prirodnim resursima i visokokvalitetnom turističkom infrastrukturom, predstavlja izuzetno važnu turističku destinaciju na globalnoj razini. Analiza turističkih resursa pokazala je da regija ima značajan potencijal za daljnji razvoj različitih oblika turizma, uključujući kulturni, vjerski, sportski, urbani, vinski i gastronomski te zdravstveni turizam. Katalonija se ističe svojom sposobnošću da privuče turiste različitih interesa, pružajući im bogata iskustva koja obogaćuju njihov boravak. Prirodne ljepote regije, uključujući obale, planine i parkove prirode, dodatno doprinose atraktivnosti Katalonije. Vinski i gastronomski turizam temelji se na dugoj tradiciji i kvaliteti lokalnih proizvoda, dok zdravstveni turizam privlači posjetitelje vrhunskom medicinskom skrbi i wellness centrima.

Istraživanje o percepciji posjetitelja i njihovim preferencijama pokazalo je da turisti visoko cijene kulturne i prirodne atrakcije Katalonije te su spremni izdvojiti vrijeme i sredstva za posjet ovoj regiji. U budućnosti, održivi razvoj i promocija specifičnih oblika turizma mogu dodatno unaprijediti turističku ponudu Katalonije i osigurati njezinu konkurentnost na globalnom tržištu. Visoki troškovi smještaja i hrane te prekomjerne turističke gužve identificirani su kao glavne prepreke, što ukazuje na potrebu za razvijanjem strategija za održivi turizam. Budući razvoj turističkog sektora u Kataloniji trebao bi se usmjeriti na održivost i diversifikaciju ponude. Potrebno je razvijati nove turističke proizvode koji će privući različite ciljne skupine i produljiti trajanje turističke sezone. Uključivanje lokalne zajednice i poboljšanje turističke infrastrukture ključni su za postizanje dugoročne održivosti i zadovoljstva posjetitelja.

Konačno, rezultati istraživanja naglašavaju važnost kontinuiranog praćenja preferencija posjetitelja i prilagodbe turističke ponude kako bi se zadovoljili sve zahtjevniji turisti. Integracija novih tehnologija u turističke usluge može dodatno poboljšati iskustvo posjetitelja i osigurati Kataloniji poziciju među najatraktivnijim turističkim destinacijama u svijetu.

Izjava o autorstvu

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
Bana Josipa Jelačića 22/a, Čakovec

IZJAVA O AUTORSTVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, internetskih i drugih izvora) bez pravilnog citiranja. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom i nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, NIKOLINA ŠIMCEK (ime i

prezime studenta) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću,

izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog rada pod naslovom

TURISTIČKI RESURSI I TURISTIČKI

POTENCIJAL KATALONIJE

te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:

Šimek

(vlastoručni potpis)

Literatura

- 1) Agència Catalana de Turisme (2023). Press Pack. Dostupno na: <https://act.gencat.cat/press-pack/?lang=en> (19.04.2024.)
- 2) Agència Catalana de Turisme (n.d.). About the Catalan Tourist Bord. Dostupno na: <https://act.gencat.cat/act-about-the-catalan-tourist-board/?lang=en> (02.04.2024.)
- 3) Alexander, L. (2023). 17 Best Places to Visit in Catalonia. Dostupno na: <https://www.planetware.com/tourist-attractions-/catalonia-cataluna-e-cat-cat.htm> (17.07.2024.)
- 4) Barcelona Turisme (2024). Montserrat Monastery. Dostupno na: <https://www.barcelonaturisme.com/wv3/en/page/4515/.html> (05.07.2024.)
- 5) Barcelona Turisme (2015). Experience La Mercè festival like one of the locals. Dostupno na: <https://www.barcelonaturisme.com/wv3/en/enjoy/9/experience-la-merce-festival-like-one-of-the-locals.html?> (17.07.2024.)
- 6) Barcelona Turisme (2024). Mount Montserrat. Dostupno na: <https://www.barcelonaturisme.com/wv3/en/page/2905/montserrat.html> (05.07.2024.)
- 7) Barrachina, B. (2023). The Dalí Triangle: the surrealist universe of Salvador Dalí in three steps. Dostupno na: <https://costabrava.org/en/blog/the-dali-triangle/> (17.07.2024.)
- 8) Contri, T. (2008). Antoni Gaudi. Zagreb: Europapress holding.
- 9) Curić, Z., Glamuzina, N. i Opačić, V.T. (2013). Geografija turizma: regionalni pregled. Zagreb: Naklada Ljevak.
- 10) Dujmović, M. (2014). Kultura turizma. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile.
- 11) Duro, J.A. i Turrión-Prats, J. (2016). Tourist seasonality in Catalonia: The relevance of demand factors (08.04.2024.)
- 12) Everything Everywhere (2024). Travel to Catalonia. Dostupno na: <https://everything-everywhere.com/travel-to-catalonia/> (19.02.2024.)
- 13) Eyewitness travel guides. (2005). Španjolska. Zagreb: Profil International.
- 14) Geić, S. (2011). Menadžment selektivnih oblika turizma. Split: Sveučilište u Splitu.
- 15) Generalitat de Catalunya (2016). Culture and language. Dostupno na: <https://web.gencat.cat/en/temes/catalunya/coneixer/cultura-llengua/> (25.02.2024.)
- 16) Generalitat de Catalunya (2022). Territory and people. Dostupno na: <https://web.gencat.cat/en/temes/catalunya/coneixer/territori-poblacio/> (25.02.2024.)

- 17)** Generalitat de Catalunya (2024). Catalunya at a glance. Dostupno na: <https://studyincatalonia.gencat.cat/en/per-que-catalunya/catalunya-cop-ull/> (09.02.2024.)
- 18)** Generalitat de Catalunya, Parcs Naturals (2024). Mapa de la Xarxa. Dostupno na: <https://parcsnaturals.gencat.cat/es/xarxa-de-parcs/mapa-de-la-xarxa/> (08.07.2024.)
- 19)** Golja, T. (2016). Menadžment u kulturi i turizmu. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile.
- 20)** Government of Catalonia (2024). Catalonia, a huge golf course. Dostupno na: <https://isyourhome.catalunya.com/experiencia/catalonia-a-huge-golf-course/> (15.07.2024.)
- 21)** Government of Catalonia (2024). Live motor sport at the Circuit de Barcelona-Catalunya. Dostupno na: <https://isyourhome.catalunya.com/experiencia/live-motor-sport-at-the-circuit-de-barcelona-catalunya/> (15.07.2024.)
- 22)** Grabovac, V. (2013). UNESCO - sva blaga svijeta: prvi put u Hrvatskoj svi lokaliteti kulturne i prirodne baštine svijeta na jednom mjestu. Samobor: Meridijani.
- 23)** Gržinić, J. (2020). Turističke atrakcije: nastanak, razvoj, utjecaji. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile.
- 24)** Gržinić, J. (2022). Međunarodni turizam. II. izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile.
- 25)** Idescat. Statistical Institute of Catalonia (2024). EP Population Estimates, <https://www.idescat.cat/pub/?id=ep&lang=en> (19.02.2024.)
- 26)** Jelinčić, D.A. (2008). Abeceda kulturnog turizma. 2. izdanje. Zagreb: Meandarmedia.
- 27)** Kladarin, B., Grabovac, V., Somek, P. (2021). UNESCO - vodič kroz svjetsku baštinu (najposebnija mjesta na Zemlji). Samobor: Meridijani.
- 28)** Kušen, E. (2002). Turistička atrakcijska osnova. Zagreb: Institut za turizam.
- 29)** PeakVisor (2024). Catalonia. Dostupno na: [https://peakvisor.com/adm/catalonia.html#geology_\(20.02.2024.\)](https://peakvisor.com/adm/catalonia.html#geology_(20.02.2024.))
- 30)** Reinares, F. i García-Calvo, C. (2015). Catalonia and the evolution of jihadist terrorism in Spain. Dostupno na: <https://www.realinstitutoelcano.org/en/commentaries/catalonia-and-the-evolution-of-jihadist-terrorism-in-spain/> (26.04.2024.)
- 31)** Spain.info (2024). Fire festivals for the summer solstice in the Pyrenees. Dostupno na: <https://www.spain.info/en/calendar/fiestas-fire-summer-solstice-pyrenees/> (08.07.2024.)
- 32)** Spain.info (2024). Lloret de Mar. Dostupno na: <https://www.spain.info/en/destination/lloret-mar/> (07.07.2024.)
- 33)** Španjolska (2005). Španjolska. Zagreb: Profil International.

- 34)** Tourism in Catalonia (2024). Patum de Berga Festival. Dostupno na: <https://www.turismoencatalunya.es/en/festivals-Patum-de-Berga.html> (08.07.2024.)
- 35)** Turisme de Catalunya (2024). Aigüestortes and Sant Maurici Lake National Park. Dostupno na: <https://www.turismoencatalunya.es/en/National-Park-Aiguestortes-Sant-Maurici.html> (08.07.2024.)
- 36)** Turisme de Catalunya (2024). Cap de Creus Natural Park. Dostupno na: <https://www.turismoencatalunya.es/en/natural-park-Cap-de-Creus.html> (08.07.2024.)
- 37)** Turisme de Catalunya (2024). Catalonia's religious and spiritual heritage. Dostupno na: <https://www.catalunya.com/en/continguts/article/catalonias-religious-and-spiritual-heritage-8-1-567473> (06.07.2024.)
- 38)** Turisme de Catalunya (2024). Cathedral of the Holy Cross and Saint Eulalia. Dostupno na: <https://www.turismoencatalunya.es/en/cathedral-Barcelona.html> (17.07.2024.)
- 39)** Turisme de Catalunya (2024). Montserrat Monastery. Dostupno na: <https://www.turismoencatalunya.es/en/monastery-Montserrat.html> (06.07.2024.)
- 40)** UNESCO (2024). Art of dry stone walling, knowledge and techniques. Dostupno na: <https://ich.unesco.org/en/RL/art-of-dry-stone-walling-knowledge-and-techniques-01393> (08.07.2024.)
- 41)** UNESCO (2024). Browse the Lists of Intangible Cultural Heritage and the Register of good safeguarding practices. Dostupno na: [https://ich.unesco.org/en/lists?text=&country\[\]=00069&multinational=3#tabs](https://ich.unesco.org/en/lists?text=&country[]=00069&multinational=3#tabs) (08.07.2024.)
- 42)** Valčić, M. (2018). Turizam i kultura. Zagreb: Naklada Jurčić.
- 43)** Van Zandt, E. (1988). Gaudi: život i djela. Zagreb: Mozaik knjiga.
- 44)** Vidaković, P. (1989). Nacionalni parkovi i turizam. Zagreb: Zagreb: Zavod za zaštitu prirode i Institut za turizam.
- 45)** Vukonić, B. (2015). Gradovi u turizmu. Zagreb: Visoka poslovna škola Libertas.
- 46)** Williams, R. (ur.). (2010). Barcelona i Katalonija. Zagreb. Profil International
- 47)** WineTourism.com (2024). Catalonia wine region. Dostupno na: <https://www.winetourism.com/wine-region/catalonia/> (15.07.2024.)

Popis slika

Slika 1: Geografski položaj i pokrajine Katalonije	3
Slika 2: Turističke marke Katalonije	4
Slika 3: Dalíjev kazalište-muzej u Figueresu	8
Slika 4: Samostan Montserrat.....	11
Slika 5: Neogotičko pročelje katedrale.....	12
Slika 6: Girona.....	16
Slika 7: Olot.....	17
Slika 8: Vinska karta Katalonije.....	18
Slika 9: Plaža Lloret de Mar	24
Slika 10: Nacionalni park Aigüestortes i Estany de Sant Maurici	26
Slika 11: Park prirode Cap de Creus	27
Slika 12: Katedrala Sagrada Familia	31

Popis tablica

Tablica 1: Ocjene ispitanika na sljedeća pitanja	38

Popis grafikona

Grafikon 1: Dobna struktura ispitanika	35
Grafikon 2: Trenutni status ispitanika	36
Grafikon 3: Prepoznavanje poznatih osoba podrijetlom iz Katalonije.....	37
Grafikon 4: Motivi ispitanika za odlazak u Kataloniju	38
Grafikon 5: Najpoznatije turističke atrakcije Katalonije	39
Grafikon 6: Atrakcije i aktivnosti ispitanika tijekom posjeta Kataloniji.....	40
Grafikon 7: Najpoznatija jela Katalonije.....	41
Grafikon 8: Dani boravka ispitanika u Kataloniji.....	41
Grafikon 9: Novčana sredstva koje bi ispitanici izdvojili na putovanje u Kataloniju	42
Grafikon 10: Prepreke ispitanika tijekom putovanja ispitanika u Kataloniju.....	43